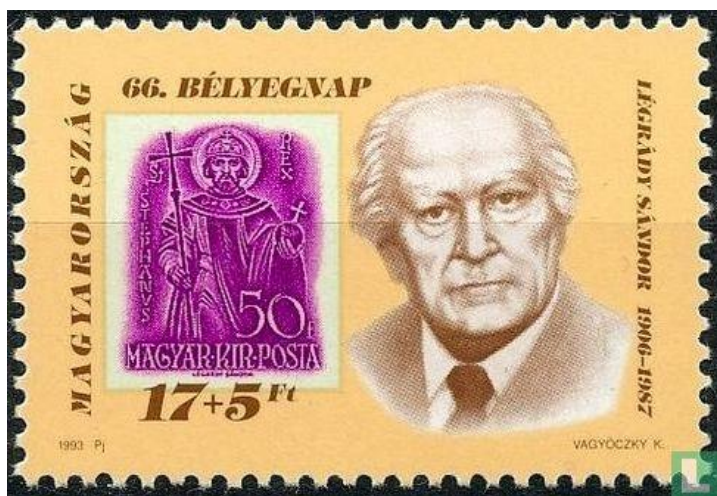

KÁNTÁS BALÁZS

BÉLYEGBE Z ZÁRT TÖRTÉNELEM

LÉGRÁDY SÁNDOR ÁLTAL
TERVEZETT, FORGALOMBA
KERÜLT MAGYAR
POSTABÉLYEGEK,
1932–1980

FILATÉLIAI FORRÁSKIADÁS

BÉLYEGBE ZÁRT TÖRTÉNELEM
LÉGRÁDY SÁNDOR ÁLTAL TERVEZETT,
FORGALOMBA KERÜLT MAGYAR
POSTABÉLYEGEK,
1932–1980
FILATÉLIAI FORRÁSKIADÁS

Az elektronikus szakkönyv szerzője:

Dr. Kántás Balázs PhD
muzeológus, Magyar Nemzeti Bélyegmúzeum
tudományos tanácsadó, Magyarhoni Zsidó Imaegylet
Judaisztika-történelmi Kutatócsoport
ORCID-azonosító: 0000-0003-0927-772X

Lektorálta:

Prof. dr. Borsi-Kálmán Béla DSc
nyugalmazott egyetemi tanár, ELTE BTK

ISBN 978-615-6250-84-1

Felelős kiadó: Dr. Zsávolya Zoltán PhD

HORTHY-KORSZAK TÖRTÉNETÉNEK
KUTATÁSÁÉRT TÁRSASÁG
BUDAPEST, 2023

Légrády Sándor (1906–1987), a 20. század legjelentősebb magyar bélyegtervező grafikusának vázlatos pályarajza

Légrády Sándor (1906–1987) kétségtelenül a 20. század egyik legkiemelkedőbb, de legalábbis legismertebb és legtermékenyebb bélyegtervező grafikusa volt, akinek művészi életpályája során az a tehetség és szerencse adatott meg, hogy egymást váltó, és egymással szöges ellentétben álló politikai rendszerek közepette is szinte zavartalanul alkotgatott. Pályáját ugyanis még életkora és születési ideje okán a Horthy-korszakban kezdte, majd 1945 után, a kialakuló kormányzat, a totalitárius kommunista állam fennállása alatt, a Rákosi-rendszerben is tovább dolgozhatott (bár egy rövid időt börtönben is töltött), majd az 1956-os forradalom és szabadságharc leverését és megtorlását követő, valamivel emberségesebb, konszolidált szocializmus keretei között, a Kádár-korszakban is folytathatta képzőművészeti alkotómunkáját. Első bélyegterve 1932-ben jelent

meg magyar postai bélyegen, az utolsó pedig 1980-ban. Mivel bélyegtervező grafikus munkája mellett festőművész is volt, illetve iparművészeti munkákat is vállalt, valamint külföldi megbízásokra is tervezett bélyegeket, teljes munkásságát feltárni hatalmas, ha nem is lehetetlen szakmai feladat. Itt és most azonban jobban tesszük, ha elsősorban 1932 és 1980 között tervezett, postai forgalomba került, sok ember által ismert, használt és kedvelt postabélyegekre koncentrálnak. A jelen rövid bevezető esszé, majd az utána következő filatéliai forrásközlés/katalógusvázlat célja, hogy lehetőleg a teljesség igényével közreadja a Légrády Sándor által tervezett, majd végül valóban postai forgalomba került magyar bélyegeket, a jelentős képzőművész bélyegtervezői pályáját 1932 és 1980 között vizsgálva.

Ami Légrády Sándor életrajzát illeti, bár a művésznak hosszú és mozgalmas élete volt, jelen munka szerzője a tévedés jogát fenntartva úgy tapasztalja, viszonylag kevés forrás érhető el róla, és aránylag kis mennyiségű szakirodalom is született a jeles bélyegtervező grafikus életéről és munkásságáról. A nagyon közeli múltból talán a legalaposabb és legszakszerűbb összefoglaló írás

Legát Tibor kiváló kulturális újságíró munkáját dicséri, aki *Légrády Sándor munkássága és a történelem – „Átitatva magyar levegővel”* című összefoglaló esszéjét 2020-ban adta közre a Magyar Narancs kulturális folyóirat hasábjain,¹ és amely jelen szerény, egy további, nagyobb ívű kutatást előkészíteni szándékozó esszé és forrásközlő munka szerzője számára is fontos tájékozási pontot jelent...

Légrády Sándor tehát a rendelkezésre álló adatok szerint 1906. szeptember 13-án született, viszonylag szegény, kisiparos családban. A művész édesapja cipész volt, majd 1914-ben besorozták katonának, orosz hadifogságba esett, az ekkor nyolc éves gyermek pedig munkára kényszerült: vizet hordott a katonai gyakorlótérre, ezzel keresett családja számára némi pénzt. Rajztehetsége állítólag már ekkor feltűnt a környezetének, munka után ugyanis a katonákat rajzolta le.²

Nem sokkal ez után figyelt fel az ifjú tehetségére Istók János, a korszak elismert

---

¹ Legát Tibor: *Légrády Sándor munkássága és a történelem – „Átitatva magyar levegővel”*, Magyar Narancs, 2020. augusztus 23.

<https://magyarnarancs.hu/tudomany/atitativa-magyar-levegovel-131679>, letöltés ideje: 2023. szeptember 19.

² Legát Tibor: *Légrády Sándor munkássága és a történelem – „Átitatva magyar levegővel”*.

szobrászművésze, és a tanítványává fogadta. Az ifjú képzőművész-jelölt már 11 évesen szerepelhetett egy első világháború tematikájú grafikai kiállításon, végül pedig inasként kapott munkát Walter Gida üvegfestő műhelyében. Ez után gróf Teleki Pál, a korszak befolyásos arisztokrata politikusa, a későbbi többszörös miniszterelnök karolta fel, és fizette az ifjú tehetség tanulmányait.

Légrády Sándor 1921-ben, a Horthy-rendszer első éveiben kezdte meg tanulmányait a Magyar Királyi Iparművészeti Iskolában, ahol ötvösművészetet tanult, majd tanulmányait a Székesfővárosi Iparrajziskola díszítőfestő szakán folytatta. Ekkor készítette e a Mágus címet viselő üvegfestményét, elnyerte vele egy rangos spanyol művészeti pályázat díját, majd 1926-ban, mindössze húszévesen felkérést kapott a Gellért-hegyi sziklakápolna üveglakainak tervezésére is.³

A fiatal képzőművész tehetségét hamar egyöntetűen elismerték, pályája pedig egyre inkább felfelé ívelt. 1929-ben, miként Legát Tibor felhívja rá a figyelmet, talán éppen az ekkor kitörő nagy

---

³ Legát Tibor: *Légrády Sándor munkássága és a történelem – „Átítatva magyar levegővel”*.

gazdasági világválság hatására fordult egy látszólag biztos megélhetést nyújtó iparművészeti/alkalmazott művészeti szakmai tevékenység, a bélyegtervezés felé, innentől kezdve pedig a szakmai siker bizonyos volt a számára csak úgy, mint a tisztas megélhetést. Állást kapott az Állami Nyomdában, ahol a bélyegeket, bankjegyeket és egyéb állami monopólium alá tartozó értékpapírokat tervezték és állították elő – és amelyet egyébként a súlyos fegyverkezési korlátozások alatt álló haderő is előszeretettel alkalmazott saját fedőszerveként... Hogy része volt-e az 1925-ös frankhamisítási botrányban nem tudjuk, ám mivel az egy államilag támogatott titkos katonai művelet volt, és az Állami Nyomdához is kötődött valamennyire, Légrády Sándor talán bennfentes lehetett az ügyben – a jelen esszé egyébként hadtörténész szerzőjének mindenképpen ez a sejtése...⁴

---

⁴ A frankhamisításról lásd bővebben:

ROMSICS Ignác, Franciaország, Bethlen és a frankhamisítás, *Történelmi Szemle*, 1981/1, 67–86.

ABLONCZY Balázs, A frankhamisítás. Hálók, személyek, döntések, *Múltunk*, 2008/1, 29–56.

A postai bélyeg csupán nem csak értékpapír, hanem értelemszerűen népművelő és propagandaeszköz is volt az autoriter konzervatív kormányzat szemében, ezért mindenképpen szükségesek voltak a posta és az állam számára megfelelő tehetséggel bíró bélyegtervező grafikusok. Miként Legát Tibor összegzi a művész bélyegtervezői pályakezdését:

„[Légrády] első megvalósult bélyegterve, az 1932-es Szent Erzsébet az első mélynyomású technikával készült magyar bélyeg volt. Ugyanabban az évben elkészíthette a híres magyarokat megörökítő Arcképek c. sorozat 14 címletét is; e kisméretű bélyegek a hétköznapi, postaforgalmi célokat szolgálták, a tervező érdeme volt, hogy a pár négyzetcentis méret ellenére is élethű, már-már fényképszerű portrékat sikerült rajzolnia, ilyet korábban senki nem tudott a hazai bélyegtervezők közül. Azonban Légrády jellegzetes, tiszta szerkezetű, harmonikus stílusa, amit a harmincas évek végén „átszellemültnek”, „költői szépségűnek” mondtak, először az 1936-os Repülő légiposta-sorozatán jelent meg. Itt

---

GARAMI Erika, *Az 1920-as évekbeli magyarországi frankhamisítás numizmatikai vonatkozásai*, Numizmatikai Közlöny, 2003–2004/CII–CIII, 65–71.

alkalmazta elsőként a már-már védjegyévé vált dupla motívumot is, ez azt jelenti, hogy a kép fő alakjának háttérében valamilyen, a témával kapcsolatos jelenet látható. A Repülő 10, 20 és 36 filléres címletén például a repülőgéppel ellentétes mozgású postakocsi. A futurista stílusjegyeket használó, dinamikus sorozathoz fűződik a magyar bélyegek első nemzetközi sikere is: a sorozat aranydiplomát kapott a floridai Tampában megrendezett nemzetközi bélyeg- és érme kiállításán.”⁵

Légrády Sándornak egyébként nemzetközi sikerei mellett nem kellett jelentős politikai alkukat kötnie, hogy a Horthy-rendszer autoriter konzervatív kormányzatának szolgálatába álljon, ugyanis neveltetését tekintve katolikus, nemzeti konzervatív érzésű ember volt, aki példának okáért nagyon hamar a cserkészmozgalom elkötelezettje lett – emblematikus bélyegtervei ebből a témából is ismertek, és az ország főcserkészéhez, gróf Teleki Pál miniszterelnökhöz is régi baráti kapcsolat fűzte.

Légrády Sándor tervezte többek között az 1938-as Eucharisztikus Világtalálkozó és Szent István Emlékév arculatát, e hitéleti és

---

⁵ Legát Tibor: *Légrády Sándor munkássága és a történelem* – „Átítatva magyar levegővel”.

nemzetpolitikai események kapcsán pedig egy korabeli újságcikk a következőket írta a grafikus munkásságáról:

„fő sajátossága az egyéni kifejezési mód, a mozgás és plasztikusság illúziójának keltésével, átítatva magyar levegővel”.

Ennél nagyobb dicséret a trianoni traumát elszenvedett, erős sérelmi politikát folytató, revizionista politikával átítatott, erősen jobboldali politikai szellemben élő korabeli Magyarországon aligha érhetett egy művészt.⁶ A művész tehát a propaganda szolgálatában állott, politikai célokat is teljesített bélyegterveivel, miként az egyébként az alkalmazott művészet és állami megrendelések esetében igen sokszor szükséges rossz, ám tette ezt olyan színvonalon, hogy alkotásai a vállalt politikai mondanivaló mellett vagy ellenére maradandó értékű művek.

Legát Tibor esszéjében idézi a Magyar Iparművészet című folyóirat egy 1938-as, méltató cikkét is a művész munkásságáról:

---

⁶ Legát Tibor: *Légrády Sándor munkássága és a történelem* – „*Átítatva magyar levegővel*”.

„Archaizáló ihletettséggel meg tudja válogatni, mire adjon hangsúlyt. (...) Nem utánoz sem múltat, sem másokat. Az ő szavát a fiatalság szavának kell elfogadnunk, amely az alkalmazott grafikánál, a népszerűsége törekvő mindenki bélyegénél, külön propagandaértékkel bír.”⁷

Utólag úgy látszik, Légrády Sándor egyébként olyan mélyen nem törődött a politikával, aktuálpolitikai vitákba nem folyt bele, és bár konzervatív, vallásos és nemzeti érzelmű művész volt, akinek a trianoni trauma ugyanúgy fájt, mint sok kortársának, elsősorban alkotó embernek, iparművésznek tartotta magát, aki szép bélyegeket akart és tudott is tervezni. Miként Legát Tibor is felhívja rá igen találóan a figyelmet:

„Légrády tudta, hogy a bélyeggel másként kell bánni, mint a szokásos grafikákkal: az nem tűr sok szöveget, apró részletet, ahogy ő mondta; „három figura inkább jelzi a tömeget, mint 20–25 geszlivé parányított ember”. Ceruzával, tussal és temperával készítette bélyegterveit, az eredetibez mérten három-négyszeres nagyításban. Szinte kizárólag

---

⁷ Legát Tibor: Légrády Sándor munkássága és a történelem – „Átítatva magyar levegővel”.

felkérésre, pályázatokra dolgozott, „öncélú” alkotómunkára talán nem is maradt volna ideje, annyi feladatot kapott. A csúcsra az 1940-es évek elején jutott: infulát (püspöki süveget) tervezhetett a pápának, és bélyeget Horthy kormányzóságának 20. évfordulójára.”⁸

Az, hogy egy magyar katolikus művész magának a pápának tervezhetett fejfedőt, a korszakban az egyik legnagyobb lehetséges egyházi megtiszteltetés volt – feltehetőleg ma is. Ez is mutatja, a két világháború közötti korszakban Légrády Sándort mekkora szakmai tisztelet övezte. 1941. november 4-én bélyegtervezői munkásságáért Horthy Miklós kormányzótól Nemzetvédelmi Kereszt kitüntetést kapott, amely egyébként rangos állami kitüntetésnek számított a korszakban.⁹

A *Magyar Katolikus Lexikon* szerint Légrády a Miniszterelnökségen, majd 1942-től a Nemzetvédelmi és Propagandaminisztériumban kapott államtitkári megbízatást, vagy legalábbis címet, és jelen esszé szerzője más forrásokban is

---

⁸ Legát Tibor: *Légrády Sándor munkássága és a történelem – „Átítatva magyar levegővel”*.

⁹ <http://lexikon.katolikus.hu/L/L%C3%A9gr%C3%A1dy.html>,
letöltés ideje: 2023. szeptember 18.

találkozott ezzel az életrajzi elemmel, amint azonban Legát Tibor felhívja rá a figyelmet, Légrády Sándor e tisztségének nem igazán találni nyomát az elérhető forrásokban.¹⁰ Jelen esszé történész, pályája során levéltárosként, könyvtárosként és muzeológusként is dolgozó szerzője ugyancsak kiemelné, hogy maga sem talált kutatásai során erre utaló forrást, többek között a Horthy-korszak kormányuléseinek jegyzőkönyveiben, az online forráskiadványként is elérhető, digitalizált iratokat tartalmazó (polgári kori) Minisztertanácsi jegyzőkönyvekben sem található ilyen adat, pedig a korszak centralizált államberendezkedésére jellemzően ilyen magas cím-adományozásról/tisztségbe való kinevezésről nem másutt, mint a kormányuléseken döntöttek az illetékes miniszter javaslatára, a mindenkori miniszterelnök javaslatára.¹¹ Az tehát, hogy Légrády Sándor 1945-ig bezárólag az Állami Nyomda munkatársa, és feltehetőleg magas beosztású

---

¹⁰ Legát Tibor: *Légrády Sándor munkássága és a történelem – „Átítatva magyar levegővel”*.

¹¹ Minisztertanácsi jegyzőkönyvek 1867–1944

<https://adatbazisokonline.mnl.gov.hu/adatbazis/minisztertanacsi-jegyzokonyvek-1867-1944>

Letöltés ideje: 2023. szeptember 17.

tisztviselője volt, kétséget kizáróan elmondható történelmi tény, arra azonban a közkézen forgó információk ellenére nincs bizonyíték, forrás, levéltári vagy egyéb adat, hogy államtitkári pozíciót is viselt volna, vagy akár csak alacsonyabb tényleges beosztásban, de címzetes államtitkári címet adományoztak volna a számára.

Miként azt Legát Tibor, a művész életrajzának alapos, ám lényegre törő összegzője kiemeli, Légrády Sándor szerencsésen élte túl a második világháborút – többek között jó egyházi kapcsolatainak köszönhetően ő őrizte a Mátyás-templom értékes ereklyéit a saját magánlakásán, amelyek így túléltek a háborús pusztítást –, és a Horthy-rendszerben betöltött szerepe, egyértelmű politikai beágyazottsága ellenére sem érték a világháború után szovjet támogatással berendezkedő kommunista kormányzat részéről súlyos retorziók:

„Légrády volt az 1945-ös május elsejei felvonulás egyik díszlettervezője, és ő tervezte a háború utáni első bélyeget, egy Bajcsy-Zsilinszky Endrét ábrázoló emlékkibocsátást. Nem sokkal később mégis a Népbíróságon kellett magyarázkodnia hazafias tartalmú plakátjai miatt, de mivel

antiszemita tartalmat nem állított elő, sikerült tisztáznia magát. (Bár az is lehet, hogy szaktudása miatt egyszerűen ejtették a vádakat.) Nyomdai állását megtarthatta, 1948-tól pedig már sorra kapta az állami megrendeléseket, nyerte a meghívásos pályázatokat, Rákosi hatalomra kerülése után ugyanannyi munkája lett, mint Horthy alatt.”¹²

Bár népbírószági eljárás alá vonták, és néhány hónapot fogságban is töltött, mivel az antiszemitizmustól mindig tartózkodott, valószínűleg magánemberként sem vallott intoleráns nacionalista elveket, és maguk a művei sosem jelenítettek meg intoleráns vagy erőszakos tartalmakat, ezért végül felmentették az ellene felhozott vádak alól...

A művész pragmatikusan állt a politikához, és mint fentebb említettük, feltehetőleg soha nem akart ártani senkinek, leginkább esztétikailag értékes vizuális tartalmakat akart létrehozni, amelyek másoknak örömet okoznak, amelyek másokat elgondolkodtatnak, és lényegében mindegy volt a számára, ezt milyen elvek mentén szerveződő politikai rendszerben teheti meg.

---

¹² Legát Tibor: *Légrády Sándor munkássága és a történelem – „Átitatva magyar levegővel”*.

Talán valóban kiemelkedő, egyedülálló grafikusai tehetsége is közrejátszott abban, hogy a kommunista politikai rendszer hatóságai előtt is exkuzálni tudta magát, és talán ezt a tehetséget ismerték fel a berendezkedő új, szocialista kormányzat politikusai is, és az volt a szándékuk, hogy saját propaganda- és emlékezetpolitikai céljaik szolgálatába állítsák – hiszen a bélyeg olyan államilag kibocsátott értékpapír, amely egészen a 20. század végéig szorosan kötődött a mindennapi írásbeli kommunikációhoz, és levelezése során lényegében minden állampolgár találkozott vele. A Légrádyt felmentő ítélet végül 1949-ben emelkedett jogerőre, a művész pedig innentől kezdve zavartalanul folytathatta szakmai munkáját.¹³

Jelen esszé szerzője személyes véleménye szerint egy maradandó műveket létrehozó, alkalmazott művészeti alkotó, ha személyes életrajzából nem olvasható ki olyan motívum, amellyel az adott politikai rendszeren belül másnak személyesen ártott volna, nem ítélné el pusztán azért, mert a történelem által utólag konszenzuálisan negatív megítélésű politikai rendszer(ek)

---

¹³ Legát Tibor: *Légrády Sándor munkássága és a történelem – „Átitatva magyar levegővel”*.

kormányzat(ai)ától fogadott el és teljesített szakmai, alkotóművészeti megbízásokat. A grafikus egyébként 1953-ban kapta egyik legnagyobb, nemzetközi művészeti elismerését az Aachenben rendezett „Madonna-bélyegek” kiállításon, ahol a „Patrona Hungariae” című bélyegtervéért a harmadik díjat nyerte el, és a nemzetközi bélyegtervezők is felfigyeltek a munkásságára.

Légrády Sándor a Rákosi-korszakban többek között az első ötéves terv céljait és eredményeit, illetve az iparosításra berendezkedő, szovjet mintájú kormányzat megrendelésére dolgozókat, úttörőket, szovjet katonákat, gyárépületeket, traktorokat ábrázoló bélyegeket, stílusa azonban ugyanaz maradt, mint a Horthy-korszakban, ugyanazt a letisztult, egyszerű, lényegre törően szép képeket megjelenítő technikát használta, az általa tervezett bélyegek pedig már messziről felismerhetők... Miként azt Legát Tibor kiemeli:

„Légrády legjelentősebb műveinek az 1938 és 1942 között készült bélyegeket tartják, a legismertebb alkotását azonban nem a posta rendelte meg. 1957-ben neki kellett megterveznie az új címet. Az soha nem fog kiderülni, hogy ez számára kényszer volt vagy megtiszteltetés. Az újabb keletű

visszaemlékezések szerint Légrádyt öt napra bezárták egy szobába, és csak akkor engedték ki, amikor elkészült. Beszéli azt is, hogy bosszantásból olyan címerterveket is rajzolt, amelyeken szerepelt az 1956-os évszám.”¹⁴

Később, 1977-ben, immár idősebb fejjel a művész az alábbi nyilatkozatot adta a Magyar Hírlap újságírójának a szocialista állami címer tervezésének körülményeiről:

„A címer megtervezése életem egyik legemlékezetesebb és legszembetűnőbb feladata volt. Ez a megbízatás számomra nemcsak művészi, hanem politikai feladat is volt. A címernek tükröznie kellett valamit annak az országnak a hitvallásából, amelynek a felségjele. A címer az az alkotásom, amellyel a legtöbbet találkozom, és talán nem hat szerénytelenységnek, ha úgy érzem, hogy jól sikerült.”¹⁵

Akárhogyan is, a magyar állami címer 1957-es megtervezése mindenképpen Légrády Sándor bélyegtervező grafikus munkásságának egyik

---

¹⁴ Legát Tibor: *Légrády Sándor munkássága és a történelem* – „Átítatva magyar levegővel”.

¹⁵ Legát Tibor: *Légrády Sándor munkássága és a történelem* – „Átítatva magyar levegővel”.

kiemelkedő fontosságú pontja volt. A címer bélyegen történő megjelenítése ugyanis ösztönzőleg hatott a filatelistákra is, a bélyeggyűjtés pedig a korszak valóságos össznépi hobbijává vált. Aránylag olcsó és könnyen hozzáférhető volt, kis helyen elfért, a grafikai technikák és a színes nyomtatás elterjedése miatt pedig a bélyegek is egyre színesebbé, esztétikusabbá, látványosabbá váltak, és megindult a direkt gyűjtői célra forgalomba hozott bélyegek tervezése és gyártása is, profitorientált céllal.¹⁶ A Magyar Posta mellett a bélyeggyűjtői igényeket egyre inkább kiszolgáltatta az erre szakosodott Állami Filatéliai Vállalat (ma már piaci alapon működő, elsősorban német tulajdonú Philatelia Hungarica Kft.) is, a bélyeggyűjtés pedig az 1960–70-es években Magyarországon virágkorát érte, a regisztrált bélyeggyűjtők száma több százezresre nőtt (ennyi volt ugyanis a Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetségének taglétszáma).¹⁷ Ennek a ténynek köszönhetően a bélyegtervező grafikusok is a korszak ünnepelet

---

¹⁶ Vö. Vajda Endre: *A posta története*, Budapest, Közlekedési és Dokumentációs Vállalat, 1967.

¹⁷ Legát Tibor: *Légrády Sándor munkássága és a történelem – „Átitatva magyar levegővel”*.

művészei közé kerültek, így Légrády Sándort is igen gyakran keresték meg a sajtó részéről, ő pedig lelkesen adott interjúkat. Ahogyan Legát Tibor ír az 1970-es években már idős művész tevékenységéről:

„Légrády időskorában is világszép bélyegeket tervezett, de nem csak történelmi témákban. Ő örökítette meg 1969-ben a holdra szállást, 1971-ben a vadászati világkiállítást, 1973-ban pedig baleset-elhárítási sorozatot rajzolt. De a nevéhez fűződik a Közlekedés című sorozat is, amelynek címletei a hatvanas-hetvenes évek szinte összes postai küldeményén ott díszlelegtek.”¹⁸

Az idős művész egyébként ameddig tehetette, az 1970-es években fáradhatatlanul dolgozott – munkahelye végig az Állami Nyomda volt a Budai Várban, ahová egészen 74 éves koráig, még nyugdíjasként is bejárt szakmai munkát végezni. Utolsó, széles körben ismert bélyegterve, amelyből postaforgalmi bélyeg is lett, 1980-ban jelent meg, a Tihanyi Apátság alapítólevelének 925. évfordulójára. Ezek után az idős művész egészsége megrendült, több bélyeget már nem tervezett, és

---

¹⁸ Legát Tibor: *Légrády Sándor munkássága és a történelem – „Átitatva magyar levegővel”*.

végül 1987-ben, három évvel a magyarországi rendszerváltozás előtt, 81 éves korában hunyt el. Végő nyughelye a Farkasréti temetőben található.¹⁹

A jelentős bélyegtervező grafikusművész életrajzának vázlatos ismertetése után jelen esszé szerzője azon szomorú észrevételének ad hangot, hogy jelentősége ellenére Légrády Sándorról a halála óta, mely majdnem egybeesett a rendszerváltozás időszakával, tehát lényegében a magyarországi politikai rendszerváltozás óta viszonylag kevés írás, visszaemlékezés született, a bélyegtervező művész rendszerváltozás utáni recepciója tehát meglehetősen hiányos.

A nagyon közeli múltból Legát Tibor kulturális újságíró fentebb több helyütt idézett esszéje a legjelentékenyebb, nem tudományos igényű, de mégis magas szakmai színvonalú írás. Annyi persze kétségtelenül igaz, hogy Légrády Sándor arcképe a halála után két magyar állami postai emlékbélyegre/blokkra is felkerült (1993-ben és halálának századik évfordulója alkalmából, 2006-ban), halálának századik évfordulója alkalmából pedig, 2006-ban emlékkonferenciát is tartottak a

---

¹⁹ <https://cpa.oszk.hu/00000/00003/00030/adattar.html>

kiváló grafikusművész tiszteletére. Néhány írás ebben az időszakban, a 2000-res évek első felében született is a művésztől és munkásságáról, azonban nem mondható, hogy ezek szélesebb közönséghez eljutottak volna.

A legemblematikusabb tanulmányok a közelebbi múltból Légrády Sándor életművéről talán a Hírközlési Múzeumi Alapítvány 2006-os Évkönyvében kaptak helyet, amely egyébként az emlékkonferencián elhangzott előadások egy részének szerkesztett változatát is közölte.²⁰

---

²⁰ Vö. Novotny Erzsébet: *Grafikus a nyomdában – Légrády Sándor*, In: Bartók, Ibolya (szerk.) Hírközlési Múzeumi Alapítvány Évkönyv, Budapest, Hírközlési Múzeumi Alapítvány, 2006, 153–160.

Dr. Csáki György: *A művész és a megrendelő. Légrády Sándor és a Magyar Posta*, In: Bartók, Ibolya (szerk.) Hírközlési Múzeumi Alapítvány Évkönyv, Budapest, Hírközlési Múzeumi Alapítvány, 2006, 147–151.

Vagyóczky Károly: *Néhány gondolat Légrády Sándor születésének 100. évfordulóján*, In: Bartók, Ibolya (szerk.) Hírközlési Múzeumi Alapítvány Évkönyv, Budapest, Hírközlési Múzeumi Alapítvány, 2006, 161–163.

Angyal Erzsébet: *Egyéniség és konformizmus Légrády Sándor bélyegtervezői életművében*, In: Bartók, Ibolya (szerk.) Hírközlési Múzeumi Alapítvány Évkönyv, Budapest, Hírközlési Múzeumi Alapítvány, 2006, 164–173.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/Postamuzeum_Evkonyv_2006/?pg=0&layout=s, letöltés ideje: 2023. szeptember 22.

Dr. Csáky György az alábbi mondatokkal jellemezte Légrády Sándor és a Magyar Posta szakmai kapcsolatát:

„Egészen kivételes esetektől eltekintve pályázatokon, a zsűri ítélete alapján nyerte el a kiviteli megbízásokat. Eredeti stílusa, kiemelkedő nyomdai jártassága, a pályázati kiírásokban megfogalmazott feltételek fegyelmezett respektálása érdemesítették arra, hogy szinte bérlete legyen a legkisebb létszámú meghívásos pályázatokra is. Azokon aztán mindig munkáinak művészi színvonala révén kapta az újabb és újabb első díjakat a posta képviselőiből, a nyomdai, művészeti, bélyeggyűjtői szaktekintélyekből álló zsűritől.

Gyakran belátogatott a Postavezérigazgatóságra a tervek leadásán, a honorárium felvételén vagy a más ügyintézésen kívül is. A bélyegkibocsátással foglalkozó igazgatósági alkalmazottakkal jó viszonyt ápolt. Beszélgetéseik során olyan műhelytitkot mondott, amelyeket a következő bélyegkiadások során is hasznosítani lehetett, általa egy kicsit a tervező fejével is tudtak gondolkodni a kiadások előkészítői.

Légrády Sándor mindent tudott a bélyegekről. Bélyegei a művészi megformálás és az alkalmazott nyomdatechnika fölényes ismeretéről tanúskodtak. A bélyegtervezésről több alkalommal előadást tartott, de nem csak idehaza, hanem az 1965–1966-os amerikai útja során is. Kevesen tudják, hogy a bélyeg postai használatával is elmélyülten foglalkozott, és jól ismerte a bélyeggyűjtői szokásokat, a gyűjtemények kezelésének kérdéseit. A bélyeggyűjtők ezt vissza is igazolták azáltal, hogy klubjaik tiszteletbeli tagjává választották. A szép bélyegek kedvelői megjelenés után nagy mennyiségben vásárolták bélyegeit, a bélyegkereskedésekben ma is nagy az érdeklődés irántuk. Az 1964-ben létesített, a gyűjtők szavazatai alapján elnyerhető, Az év legszebb bélyege díjat két alkalommal kapta meg: 1969-ben az Apolló 11, és 1978-ban a Magyar koronázási jelvények blokkal.”²¹

Ugyancsak értő tanulmányában dr. Novotny Erzsébet az alábbiakat írja Légrády Sándor bélyegtervezői sikereinek titkáról:

„Légrády bélyegtervezési sikerének titka az volt, hogy hogyan tudta, hogyan kell a bélyeg számára rajzolni. Kitűnően

---

²¹ Dr. Csáki György: *A művész és a megrendelő. Légrády Sándor és a Magyar Posta*, 151–152.

ismerte a bélyegkészítés technikáját, és sohasem tévesztette szem elől. Tudta, hogy a mélynomtatás a tónusok alapos ismeretét igényli, és számolni kell a kicsinyítés által beálló hatásváltozással is.”²²

Vagyóczky Károly ugyanazon konferencián előadott, majd ugyanazon évkönyvben megjelent szövegében többek között így méltatta a jeles bélyegtervezőt:

„Légrády Sándor művészetének lényegéről beszélve előadásomban is elmondtam, hogy ő az egyik legnagyobb hatású magyar grafikusművész, aki az úgynevezett alkalmazott grafikai műfajban, a bélyegtervezésben alkotott maradandót. Egy újraéledő kultúrának volt a markáns képviselője. Munkássága a II. világháború utáni évekre is kiterjedt, és mindvégig kitartott, következetes volt művészi hitvallásában. Egy nagyívű pálya az övé, amelynek szép emléket állított az utókor születésének 100. évfordulóján. Művészete az a tradíció, amely az őt követő művészcsoportok számára példakép. Ennek az értékteremtő művészetnek a folytonosságát biztosíthatja a fiatalabb nemzedék, azok a tehetséges grafikusművészek,

---

²² Novotny Erzsébet: *Grafikus a nyomdában – Légrády Sándor*, 156.

akik figyelnek Légrády Sándor művészetére, és azt a magyar grafikusművészet értékes, megbecsülendő részének érzik.”²³

Angyal Erzsébet pedig ugyanabban az évkönyvben ekképpen ír találóan Légrády Sándor konformizmusának és individualizmusának ellentmondásos kérdéséről:

„Légrády belátva, hogy ebben a műfajban csak azt fogadják el tőle, ami nem sérti az aktuális hatalom érdekeit, kész volt azt kiszolgálni. Ha tetszik, konformista volt. A lehetőségért, hogy alkotasson, kompromisszumokat kötött, hiszen választott és sorsává vált műfajában csak így alkothatott. Nem volt azonban hajlandó kompromisszumra, amikor a megformálás, a kivitelezés minősége, színvonala volt a tét. Igazi művész volt tehát. A mellőzést is vállalta, amikor a nyomdai termelékenységgel ütközött az ő munkaigényesebb, drágábban kivitelezhető elképélése, ahogy ezt egy korábbi előadásában Novotny Erzsébet is említette. Hálátlan területet választott. Nagynevű művésztársait, Muchát vagy Hundertwassert, de említhetjük akár a náluk több bélyeget tervező Kass Jánost is, nem bélyegtervezőként ismeri a világ. Mi azonban hálásak lehetünk Légrády Sándornak, hogy a

---

²³ Vagyóczky Károly: *Néhány gondolat Légrády Sándor születésének 100. évfordulóján*, 162.

középkori névtelen miniátorok kései utódaként megmaradt e hálátlan területen, és annyi szép bélyeggel ajándékozott meg bennünket, tette keresetté és kedvelté a modern magyar bélyeget világszerte.”²⁴

2006-ban a Váci Művelődési Központban egy időszaki kiállítást is rendeztek *Az ismeretlen Légrády Sándor* címmel, ám ennek recepciója sem volt túl széleskörű.

Ami az interneten elérhető, tehát szükségszerűen újabb keletkezésű forrásokat, összefoglalókat illeti, a kutató kevés ilyenrel találkozhat virtuális keresgélése során. A Wikipédia meglehetősen lakonikusan, szűkszavúan az alábbi szócikket tárja a mindenkori olvasó elé a kiemelkedő grafikus és festőművész életrajzáról:

„Légrády Sándor (Budapest, 1906. szeptember 13. – Budapest, 1987. június 15.) festő, ötvösművész, bélyegtervező. Minden idők egyik legnagyobb magyar bélyegtervezője volt, akinek tervei alapján közel 50 éven át (1932 és 1980 között) jelentek meg magyar bélyegek. Ő tervezte még a Magyar Népköztársaság új címerét, az

---

²⁴ Angyal Erzsébet: *Egyéniség és konformizmus Légrády Sándor bélyegtervezői életművében*, 173.

ügynevezett Kádár-címert is 1957-ben. Az Iparművészeti Főiskola ötvös szakán tanult, majd a Fővárosi Iparrajz Iskola díszítőfestő osztályán az üvegfestőszak növendéke volt. 1929-ben lett az Állami Nyomda grafikus, ahol postabélyeg és általános értékpapír tervezéssel foglalkozott. 1932-ben jelent meg első ízben bélyege. E Szent Erzsébet-bélyegsorozat nemcsak pályája kezdetét jelentette, de mérföldkő volt a nyomda életében is, hiszen ezek a címletek készültek először a mélynyomásos technológia alkalmazásával. Ezt követően sorra kapta a tervezői megbízásokat, és a második világháború alatt is dolgozott, 1941-ben államtitkári kinevezést kapott.

Nevéhez kötődik többek között a Mátyás-templom kincseinek megmentése. 1948-ban kezdett újból bélyegtervezéssel foglalkozni. 1953-ban kapta egyik legnagyobb művészeti elismerését az Aachenben rendezett „Madonna bélyegek” kiállításon, ahol a „Patrona Hungariae” bélyegéért a harmadik díjat nyerte el.

Munkássága során közel 100 alkalmi és forgalmi bélyeg, bélyeg-sorozatot és blokkot tervezett a magyar történelem és kultúra kiemelkedő alakjairól, valamint jelentős eseményeiről. 74 éves koráig a Budai Várban működő Állami Nyomdában dolgozott, utolsó bélyegét 1980-ban készítette.

*Születésének 100 évfordulójára a Magyar Posta emlékbélyeget bocsátott ki (2006).*²⁵

A Magyar Katolikus Lexikon ezt a már idézett rövid, bár bizonyos mértékben informatív, ugyanakkor fentebb már ismertetett pontatlanságokat is tartalmazó szócikket közli a 20. század talán legjelentékenyebb, mindenesetre legtermékenyebb magyar bélyegtervező grafikusáról:

„Légrády Sándor (Bp., 1906. márc. 12.-Bp., 1987. júl. 15.): grafikus, bélyegtervező. - Istók János szobrász fedezte föl s tanította rajzolni még el. iskolásként. 11 é. korában Walter Gida üvegfestő műhelyében inas. Magánúton végzett középisk. után az Iparműv. Főisk. ötvös szakán tanult, majd a Föv. Iparrajz Isk. díszítőfestő osztályán az üvegfestő szak mesternövendéke. 1923: részt vett az országos cserkész kiállításon, első képéért (Patrona Hungariae) legszebb festmény-díjat kapott. Több tucat cserkészszáslót tervezett. 1924: az „Áldoztató kelyhek” terpvályázaton 1. díjat nyert. 1927: meghívták az Orsz. Üvegfestő Műint. tervezőjének. 1931: az Áll. Nyomda grafikusa, postabélyeg és áll. értékpapír tervezője. 1933: ~ tervezte a →Gödöllői

---

²⁵

https://hu.wikipedia.org/wiki/L%C3%A9gr%C3%A1dy_S%C3%A1ndor, letöltés ideje: 2023. szeptember 21.

Cserkész Világtalálkozó építményeit és bélyegeit, a Nemzetk. Eucharisztikus Kongressz. szabadtéri oltárait (Bazilika, Hősök tere), festette emléklapjait, plakátjait, képeslapsorozatait; a Szt István jubileumi bélyegsorral Buenos Airesben 1. díjat nyert. - XII. Pius p. számára 1940: infulát készített, melyet Pelletier Szt Mária Eufrázia szenttéavatása alkalmából a Jó Pásztor Nővérek rendeltek tőle. Horthy István kormányzó 25 é. jubileumára készített bélyege 1. díjat nyert. Addigi munkásságáért Iparműv. Ezüst érem kitüntetést, a kormányzótól Signum Laudist kapott. - 1941: kinevezték műv. államtitkárnak, a miniszterelnökségre, majd a nemzetvédelmi min-ba osztották be. Elhatározta, hogy megmenti a Mátyás-tp. mozgatható kincseit (a budai várban lakott). Az engedélyek beszerzése után mindent ládába csomagoltak, s ~ megtalálta a helyet, ahova el lehetett a kincseket rejteni. Megakadályozta, hogy a németek légvédelmi üteget telepítsenek a tp. mellé, s az oroszoktól teljes védeltséget biztosító okiratot szerzett a tp. számára. A háború után minden hiánytalanul visszakerült a tp-ba (amiért 1982. IV. 16: a Katolikus Emléktár XXIII. János pápa-emlékéremmel jutalmazta). - 1945 közepén a népügyészség vizsgálati fogságba helyezte a háború alatt készített munkái (plakátok) miatt. A fölmentő ítéletet a NOT 1949. VII: emelte jogerőre. 1948: a Boldogasszony évének és a Szt Jobb hazatérésének rendezvényeit tervezte és

vez. az építéseket (bpi, esztergomi baz., Hősök tere, Máriaremete). Az 1953: Aachenban megrendezett „A világ Madonna-bélyegei” kiáll-on Erdélyi Madonna bélyegével 3. díjat nyert (Raffaello Sixtusi Madonnája és a Michelangelo Pietàja rebrói után). 1965-66: tanulmányutat tett Amerikában, közben oltárképeket festett (New York, Detroit).

M: Üveglakok: 1926: Gellérthegy, Sziklakápolna, 3 db; zsidó gimn., 73 bibliai tört., a háborúban megsemmisültek. - 1927: 12 sztkép, Rákócziánun; Kálvin téri ref. tp. - 1928: zsidó múz., 16 ósz-i jelenet. - 1933(?): Bosnyák téri plébt., rózsablak. - Ötvösmunkák: 1923: ezüst és elefántcsont kehely. - 1934: Hidy László Rómába vitt „Giustizia per Ungheria” hegedűjének ezüst díszítése és díszdoboz. - 1937: Szt István kir. és Patrona Hungariae relief. - 1967: Mátyás-tp., Patrona Hungariae relief. - Az 1950-es években megmentett Szt Simeon koporsót (a zágrábinak pontos, egyetlen másolata) a Mátyás-tp-nak ajándékozta. - Textíliák: 1927: Szt Imre-kezula (hátdoldalán Szt Imre, elöl Árpád-házi címerek fehér sehyem hímzéssel; Madarász István pp-böz került Kassára). - 1948: a Szt Jobb ereklyetartó takarójának tervezése és kivitelezése. - Bélyege: Közel 100 (3-10 db-ból álló) sorozatot tervezett, forgalomba kb. 10 mill. került. 1947: készítette az első kisgazda-bélyeget. 1949: a felrobbantott

Lánchíd újjáépítésére följánlotta, hogy 50 Ft névértékű bélyeget készít, melynek forgalmazásából fedezni tudták a költségeket. - 1949. X: a M. Posta fölkérésére készítette az „ötéves terv” bélyegsorozatot.”²⁶

Nikodém Gabriella és Szabó Jenő, a Bélyegmúzeum szakértő muzeológusai *A magyar bélyeg története* című, hiánypótló, először 2010-ban megjelent magyar filatéliatörténeti monográfiájukban Légrády Sándornak ugyancsak egész kis fejezetet szentelnek a legnagyobb magyar bélyegtervező grafikusok sorában, és találóan, értő módon az alábbiakat írják a mesterről:

„A hatalmas íű pálya a káprázatos művészi tehetségen kívül annak is köszönhető, hogy megértette, elfogadta az alkalmazott grafikus hivatás támasztotta követelményeket, másrészt mindig nyitott maradt az újra, akár a modern nyomdatechnika felől, akár a művészeti irányzatok felől fújnak friss szelek.

Bélyegtervei önmagukban is kiváló műalkotások, amelyekben a grafikus-festőművészi látásmód és technikai

---

²⁶ <http://lexikon.katolikus.hu/L/L%C3%A9gr%C3%A1dy.html>,
letöltés ideje: 2023. szeptember 20.

tudás, valamint az ötvösmunkák plasztikus volta egyaránt szembeötlők.

A motívumok gazdagsága jelzi, szinte bármilyen téma lényegét meg tudta ragadni, és át tudta ültetni bélyegméretre. Ezért kérték fel portrék, szimbólumok, tájak, épületek, évfordulás események ábrázolására, nemegyszer pályázat nélkül kapva megbízást, annyira bíztak képességeiben a postai vezetők.

Politikai, kulturális, művészeti és sportesemények, tudományos és közlekedési témák, a filatelisták és a hétköznapi gyűjtők új kedvence, az úrkutatás egyaránt előfordult az életműben.²⁷

Mindezek mellett a Szent Kereszt ökumenikus keresztény újság lapjain továbbá 2009-ben látott napvilágot egy megemlékező írás Gréczi László tollából, amely szerint ebben az időben Légrády Sándor fia, Légrády Csobán Ákos ápolta jelentős képzőművész édesapja emlékét. A művész fia ekkor a sajtónak a következőképpen nyilatkozott, mikor az interjú készítője felvetette, hogy bár Légrády Sándor korának ismert és elismert képzőművésze volt, méltatlan módon mégsem részesült sem

---

²⁷ Nikodém Gabriella–Szabó Jenő: A magyar bélyeg története. Budapest, Kossuth Kiadó Zrt., 2010, 182–183.

Munkácsy-, sem pedig Kossuth-díjban, a két legrangosabb állami elismerésben:

„Édesapám dolgozott. Nem volt ideje azon rágódni, hogy már megint lemaradt a kitüntettek listájáról, helyette a munkái beszélnek. Remélem, talán postomus díjra érdemesként az utókor még elismeri munkásságát. Igaz, hogy talán a világon nincs olyan grafikus, aki száz körüli bélyegsort tervezett volna. Születésének 100. év-fordulójára a Magyar Posta Zrt. alkalmi bélyeg kibocsátásával emlékezett meg róla, melyet Varga Pál tervezőművész készített.”²⁸

Mindezzel együtt, a Légrády-recepció vázlatosan fentebb ismertetett állomásaival sem mondható el, legalábbis jelen esszé szerzője szerint, hogy Légrády Sándor, a 20-ik század talán legjelentősebb magyar bélyegtervező grafikusát manapság az a művészettörténeti elismerés övezné, amelyet minden bizonnyal megérdemel.

Jelen szerény munka tehát három rövid, elektronikus filatéliai forráskiadvány formájában arra vállalkozik, hogy legalább a kiemelkedő grafikus

---

²⁸ Gréczi László: *Tisztelegés Légrády Sándor előtt*, Szent Kereszt, 2006/5–6, 19–21.

https://www.szentkereszt.net/pluginAppObj/pluginAppObj_46_01/szentker2009.5-6-Takacs_Bence_compressed.pdf, letöltés ideje: 2023. szeptember 20.

által tervezett magyarországi, postai forgalomban megjelent mintegy 400 bélyeget összegyűjtse és bemutassa, lehetőleg a teljesség igényével. A bélyegek képét filatéliai forrásdokumentumokként keletkezésük/kiadásuk kronológiai sorrendjében közöljük, és elsősorban a legfrissebb kiadású magyar bélyegkatalógus²⁹ tartalmára, illetve a német kiadású, rangos nemzetközi Michel bélyegkatalógus folyamatosan frissített adatbázisára támaszkodunk.³⁰

A nonprofit módon, kutatást segítő, tudományos ismeretterjesztő és közművelődési céllal itt közölt bélyegfotográfiák jó része a Michel bélyegkatalógus adatbázisából, kisebb részben pedig magyar internetes forrásokból, illetve a történelem- és múzeológus szerző magángyűjteményéből származik. A bélyegeknél a nemzetközi kontextusba helyezhetőség kedvéért mindig a Michel-katalógusszámokat adtuk meg, melyek egyébként eltérnek a hazai kiadású bélyegkatalógus

---

²⁹ *A magyar bélyegek katalógusa 2023. 64. bővített kiadás*, főszerk. Bölcskei Imréné, Budapest, Philatelica Hungarica Kft., 2023.

³⁰ <https://www.briefmarken.de/datenbank/>, letöltés ideje: 2023. szeptember 20.

tételszámaiktól, ám párhuzamosan abban is minden bélyeg mellett ott szerepelnek...

LÉGRÁDY SÁNDOR RECEPCIÓJÁNAK KÖZELMÚLTBELI BIBLIOGRÁFIÁJA

Novotny Erzsébet: *Grafikus a nyomdában – Légrády Sándor*, In: Bartók, Ibolya (szerk.) Hírközlési Múzeumi Alapítvány Évkönyv, Budapest, Hírközlési Múzeumi Alapítvány, 2006, 153–160.

[https://library.hungaricana.hu/hu/view/Postamuzeum_Evkonyv_2006/?pg=0&layout=s,](https://library.hungaricana.hu/hu/view/Postamuzeum_Evkonyv_2006/?pg=0&layout=s)

Dr. Csáki György: *A művész és a megrendelő. Légrády Sándor és a Magyar Posta*, In: Bartók, Ibolya (szerk.) Hírközlési Múzeumi Alapítvány Évkönyv, Budapest, Hírközlési Múzeumi Alapítvány, 2006, 147–151.

[https://library.hungaricana.hu/hu/view/Postamuzeum_Evkonyv_2006/?pg=0&layout=s,](https://library.hungaricana.hu/hu/view/Postamuzeum_Evkonyv_2006/?pg=0&layout=s)

Vagyóczky Károly: *Néhány gondolat Légrády Sándor születésének 100. évfordulóján*, In: Bartók, Ibolya (szerk.) *Hírközlési Múzeumi Alapítvány Évkönyv*, Budapest, Hírközlési Múzeumi Alapítvány, 2006, 161–163.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/Postamuzeum_Evkonyv_2006/?pg=0&layout=s,

Angyal Erzsébet: *Egyéniség és konformizmus Légrády Sándor bélyegtervezői életművében*, In: Bartók, Ibolya (szerk.) *Hírközlési Múzeumi Alapítvány Évkönyv*, Budapest, Hírközlési Múzeumi Alapítvány, 2006, 164–173.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/Postamuzeum_Evkonyv_2006/?pg=0&layout=s

Gréczi László: *Tisztelgés Légrády Sándor előtt*, Szent Kereszt, 2006/5–6, 19–21.

https://www.szentkereszt.net/pluginAppObj/pluginAppObj_46_01/szentker2009.5-6-Takacs_Bence_compressed.pdf

Nikodém Gabriella–Szabó Jenő: A magyar bélyeg története. Budapest, Kossuth Kiadó Zrt., 2010, 182–183.

Legát Tibor: *Légrády Sándor munkássága és a történelem* – „*Átitatva magyar levegővel*”, Magyar Narancs, 2020. augusztus 23.

<https://magyarnarancs.hu/tudomany/atitativa-magyar-levegovel-131679>

**FILATÉLIAI FORRÁSOK
A LÉGRÁDY SÁNDOR ÁLTAL
TERVEZETT ÉS KIADOTT
MAGYAR POSTAFORGALMI
BÉLYEGEK,
1932–1980**

Szent Erzsébet-sorozat

(4 érték, kettő-kettő azonos grafikával, csak a két eltérő grafikát közöljük)

1932

Michel-katalógusszám: 480–481

Névérték: 10 és 20 fillér

Michel-katalógusszám: 482–483

Névérték: 32 és 40 fillér

Arcképek I. sorozat

(14 érték)

1932/1937.

Ábrázolt személy: Madách Imre

Michel-katalógusszám: 489

Ábrázolt személy: Arany János

Michel-katalógusszám: 490

Ábrázolt személy: Semmelweis Ignác

Michel-katalógusszám: 491

Ábrázolt személy: Eötvös Loránd

Michel-katalógusszám: 492

Ábrázolt személy: Széchenyi István

Michel-katalógusszám: 493

Ábrázolt személy: Deák Ferenc

Katalógusszám: 494

Ábrázolt személy: Liszt Ferenc

Michel-katalógusszám: 495

Ábrázolt személy: Kossuth Lajos

Michel-katalógusszám: 496

Ábrázolt személy: Tisza István

Michel-katalógusszám: 497

Ábrázolt személy: Munkácsy Mihály

Michel-katalógusszám: 498

Ábrázolt személy: Kőrösi Csoma Sándor

Michel-katalógusszám: 499

Ábrázolt személy: Bolyai Farkas

Michel-katalógusszám: 500

Névérték: 70 fillér

Cserkész-világtalálkozó

(5 érték azonos grafikával, csak az elsőt közöljük),
1933

Michel-katalógusszám: 511–515

Névértékek: 10, 16, 20, 32, 40 fillér

II. Rákóczi Ferenc-sorozat

(5 érték)

1935

Michel-katalógusszámok: 517–521

Névérték: 10, 16, 20, 32, 40 fillér

Pázmány Péter-sorozat

(6 érték, 3 Légrády Sándor munkája, 2 x 3 azonos grafikát tartalmazó bélyeg, csak az egyiket közöljük)

1935

Michel-katalógusszámok: 523, 526, 527

Névérték: 10, 32, 40 fillér

Repülő III. sorozat

(10 érték, 3 + 4 + 3 azonos grafikát tartalmazó bélyeg, csak a különböző grafikákat tartalmazó bélyegek első változatát közöljük)

1936

Michel-katalógusszámok: 528–530

Névérték: 10, 20, 36 fillér

Michel-katalógusszám: 531–534

Névérték: 40, 52, 60, 80 fillér

Michel-katalógusszám: 535–537

Névérték: 1, 2, 5 pengő

Budavár-sorozat

(5 érték, az első és az utolsó kettő azonos grafikát tartalmaz)

1936

Michel-katalógusszám: 538–542

Szent István III. sorozat

(14 érték)

1938

Michel-katalógusszám: 551

Michel-katalógusszám: 552

Michel-katalógusszám: 553

Michel-katalógusszám: 554

Michel-katalógusszám: 555

Michel-katalógusszám: 556

Michel-katalógusszám: 557

Michel-katalógusszám: 558

Michel-katalógusszám: 559

Michel-katalógusszám: 560

Michel-katalógusszám: 561

Michel-katalógusszám: 562

Michel-katalógusszám: 563

Michel-katalógusszám: 564

Országos Magyar Bélyegkiállítás blokk

1938

Michel-katalógusszám: Bl. 2

**Hazatérés – a Felvidék Magyarországhoz való
visszacsatolása alkalmából**

(2 érték)

1938

Michel-katalógusszám: 591

Michel-katalógusszám: 592

Templom I. sorozat

(14 érték, az első hét bélyeg ugyanazt a grafikát tartalmazza eltérő színben)

Michel-katalógusszám: 598–604

Névérték: 1, 2, 4, 5, 6, 10, 16 fillér

Michel-katalógusszám: 605

Michel-katalógusszám: 606

Michel-katalógusszám: 607

Michel-katalógusszám: 608

Michel-katalógusszám: 609

Michel-katalógusszám: 610

Michel-katalógusszám: 611

Pax-Ting

A gödöllői első leánycserkész-világtoborzás
emlékére

(4 érték)

1939

Michel-katalógusszám: 612

Michel-katalógusszám: 613

Michel-katalógusszám: 614

Michel-katalógusszám: 615

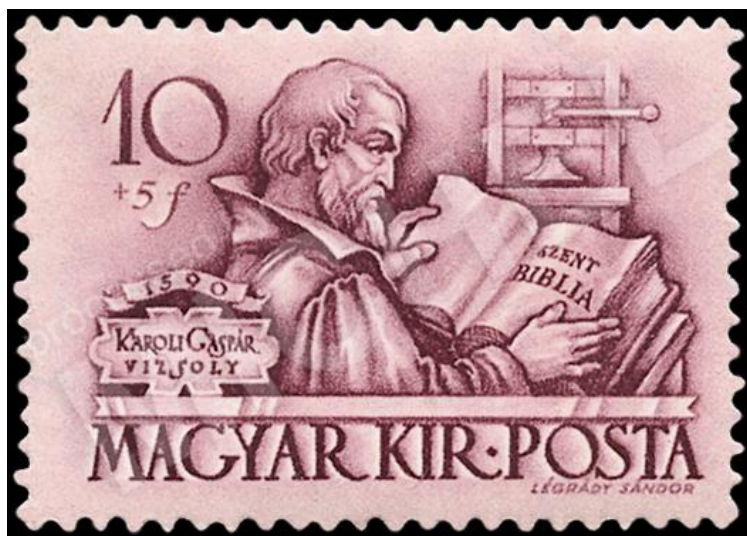
Protestáns sorozat

(5 érték)

1939

Michel-katalógusszám: 616

Michel-katalógusszám: 617

Michel-katalógusszám: 618

Michel-katalógusszám: 619

Michel-katalógusszám: 620

Bethlen-blokkpár

(2 érték)

1939

Michel-katalógusszám: 621

Michel-katalógusszám: 622

Repülő Alap I. sorozat

(3 érték)

1940

Michel-katalógusszám: 623

Michel-katalógusszám: 624

Michel-katalógusszám: 625

Horthy Miklós kormányzó regnálásának 20.
évfordulója

(3 érték)

1940

Michel-katalógusszám: 626

Michel-katalógusszám: 627

Michel-katalógusszám: 628

Árvíz blokk

1940

Michel-katalógusszám: Bl. 7

Árvíz

(3 érték azonos grafikával, különböző színekben)

1940

Névérték: 10 + 2, 20 + 4, 20 + 50 fillér

Michel-katalógusszám: 629–631

Kelet visszatér

1940

Michel-katalógusszám: 638

Erdélyért

(3 érték)

1940

Michel-katalógusszám: 640

Michel-katalógusszám: 641

Michel-katalógusszám: 642

Repülő Alap II. sorozat

1941

(4 érték)

Michel-katalógusszám: 651

Michel-katalógusszám: 652

Michel-katalógusszám: 653

Michel-katalógusszám: 654

Dél visszateér

(2 érték)

1941

Michel-katalógusszám: 655

Michel-katalógusszám: 656

Kormányzói arcképsor

(3 érték, Márton Ferencsel közös tervezés)

1941

Michel-katalógusszám: 657–659

Kossuth Lajos

(4 érték, a 20 és a 30 filléres bélyegek Légrády Sándor, a másik két érték Gönczi Tibor tervei alapján készültek)

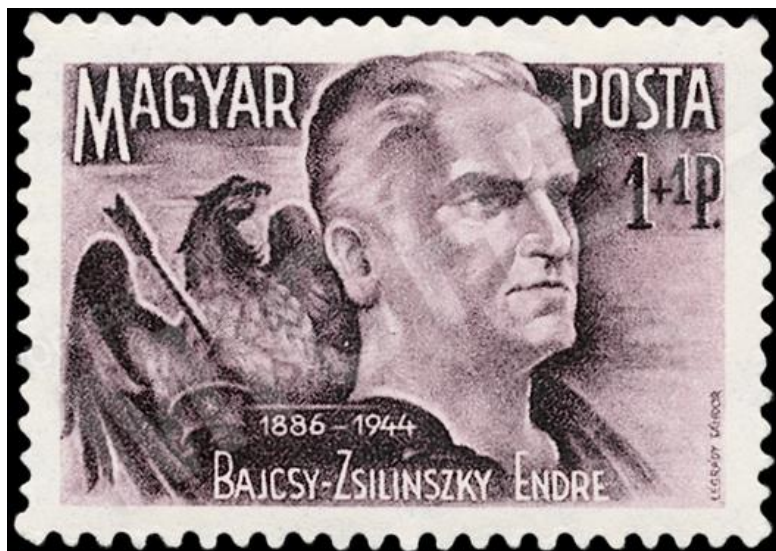
Michel-katalógusszám: 746

Michel-katalógusszám: 747

Bajcsy-Zsilinszky Endre

1945

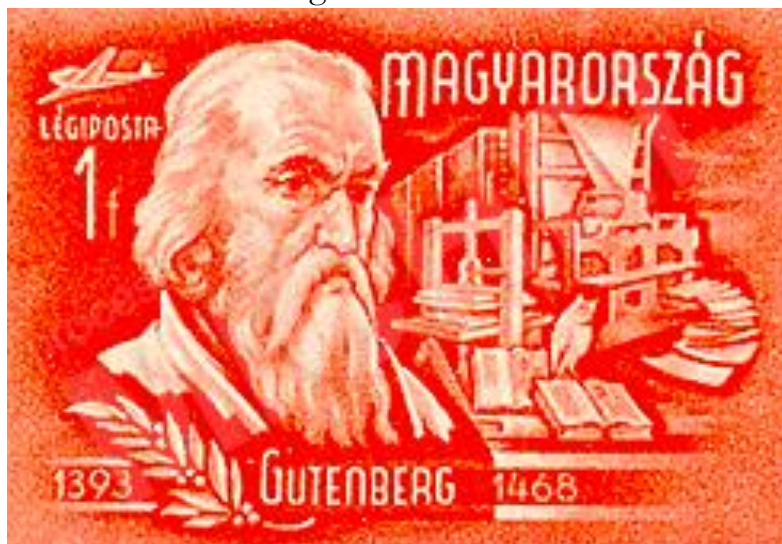
Michel-katalógusszám: 773

Feltalálók, felfedezők sorozat

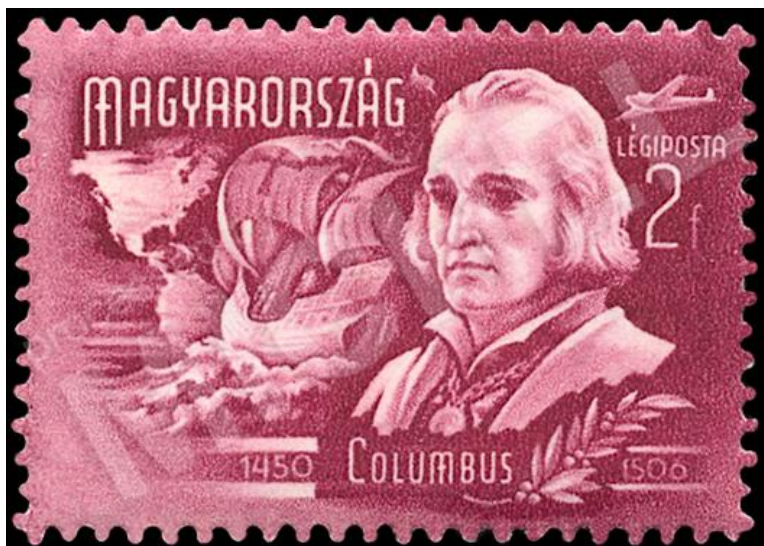
(10 érték)

1948

Michel-katalógusszámok: 1011–1032

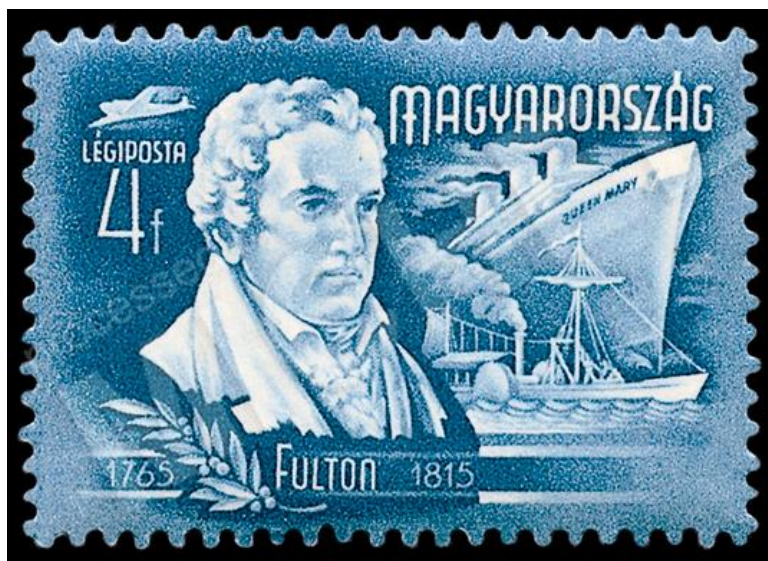

Michel-katalógusszám: 1011

Michel-katalógusszám: 1012

Michel-katalógusszám: 1013

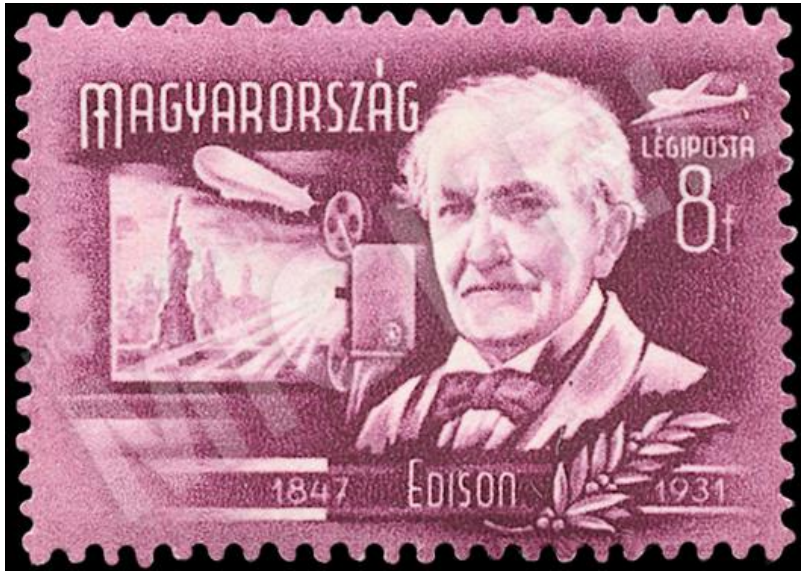

Michel-katalógusszám: 1014

Michel-katalógusszám: 1015

Michel-katalógusszám: 1016

Michel-katalógusszám: 1017

Michel-katalógusszám: 1018

Michel-katalógusszám: 1019

Michel-katalógusszám: 1020

Költők, írók

(10 érték)

1948

Michel-katalógusszám: 1023

Michel-katalógusszám: 1024

Michel-katalógusszám: 1025

Michel-katalógusszám: 1026

Michel-katalógusszám: 1027

Michel-katalógusszám: 1028

Michel-katalógusszám: 1029

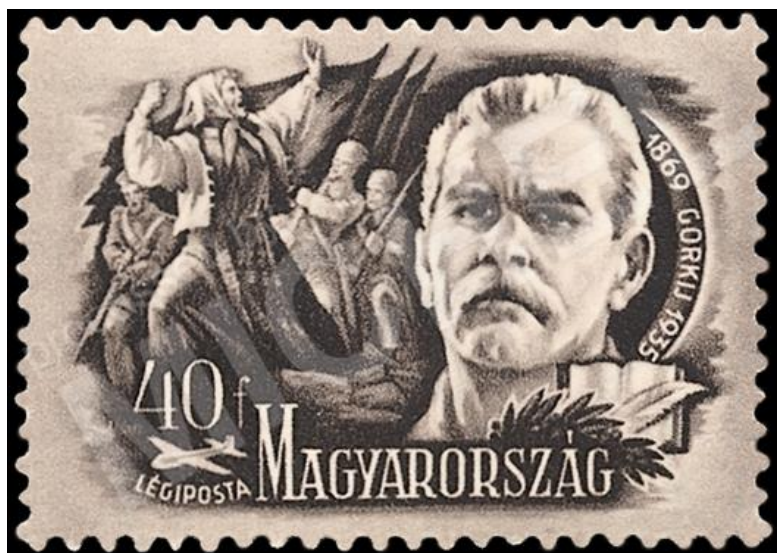

Michel-katalógusszám: 1030

Michel-katalógusszám: 1031

Michel-katalógusszám: 1032

Lánchíd III. blokk

1949

Michel-katalógusszám: Bl. 17

Ötéves terv I.

(14 érték)

1950

Michel-katalógusszámok: 1069–1082

Bélyegmúzeum

(2 érték)

1950

Michel-katalógusszámok: 1086–1087

Felszabadulás

(4 érték, mind a négy bélyeg azonos grafikával,
különböző színben)

1950

Michel-katalógusszámok: 1088–1091

Névértékek: 40, 60, fillért, 1, 2 forint

Sakk I. sorozat

(3 érték)

1950

Michel-katalógusszámok: 1092–1094

Május 1. I. sorozat

(3 érték, az első és a harmadik bélyeg azonos grafikát tartalmaz)

1950

Michel-katalógusszámok: 1095–1097

Sport II. sorozat

(10 érték)

1950

Michel-katalógusszámok: 1129–1138

Május 1. II. sorozat

(3 érték)

1951

Michel-katalógusszámok: 1160–1162

Ötéves terv eredményei

(7 érték)

1951

Michel-katalógusszámok: 1192–1198

Nagy októberi szocialista forradalom I.

sorozat

(3 érték)

1951

Michel-katalógusszámok: 1212–1215

Május 1. III. sorozat

(3 érték)

1951

Michel-katalógusszámok: 1244–1246

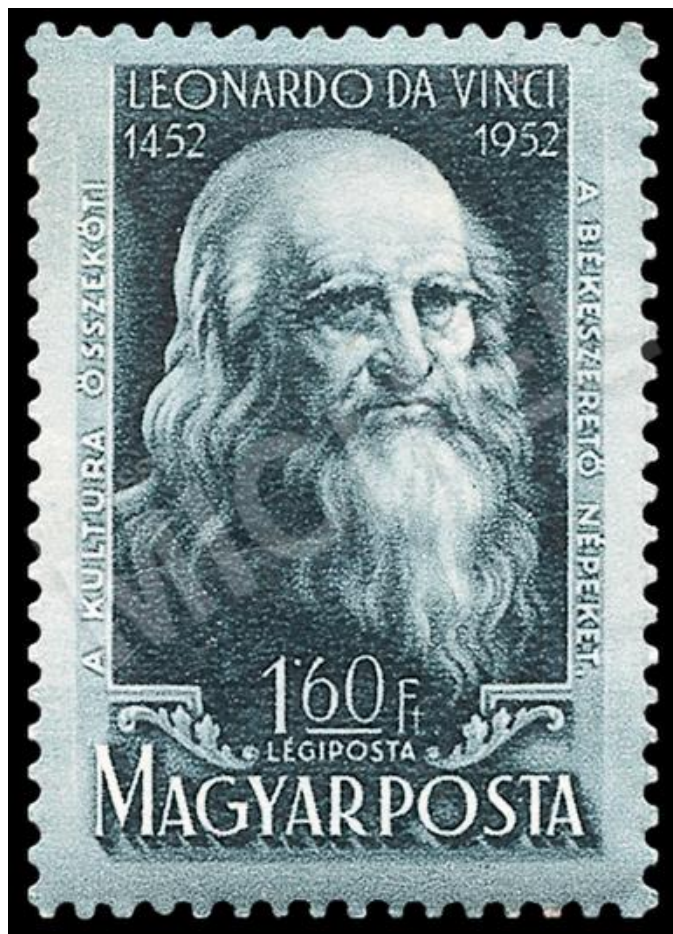

Leonardo da Vinci és Victor Hugo

(2 érték)

1952

Michel-katalógusszámok: 1253–1254

Nagy októberi szocialista forradalom

II. sorozat

(3 érték)

1952

Michel-katalógusszámok: 1276–1278

Sztálingrád

(2 érték, a 40 filléres bélyeg Légrády Sándor, a 60 filléres bélyeg Gáll Ferenc munkája)

1953

Michel-katalógusszám: 1283

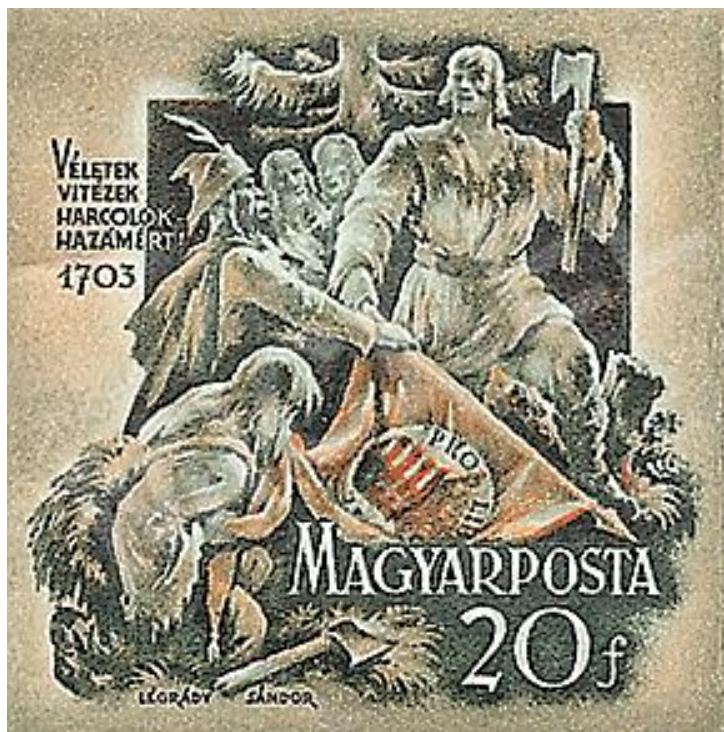

II. Rákóczi Ferenc

II. sorozat

(5 érték)

Michel-katalógusszámok: 1315–1319

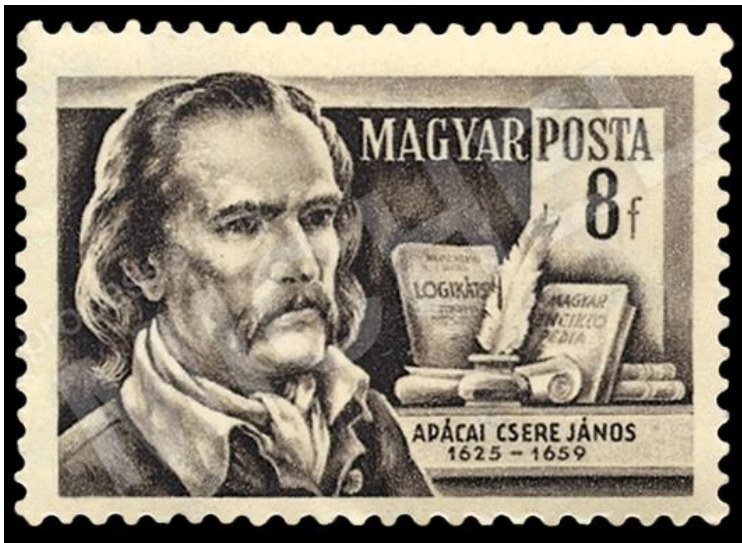

Tudósok

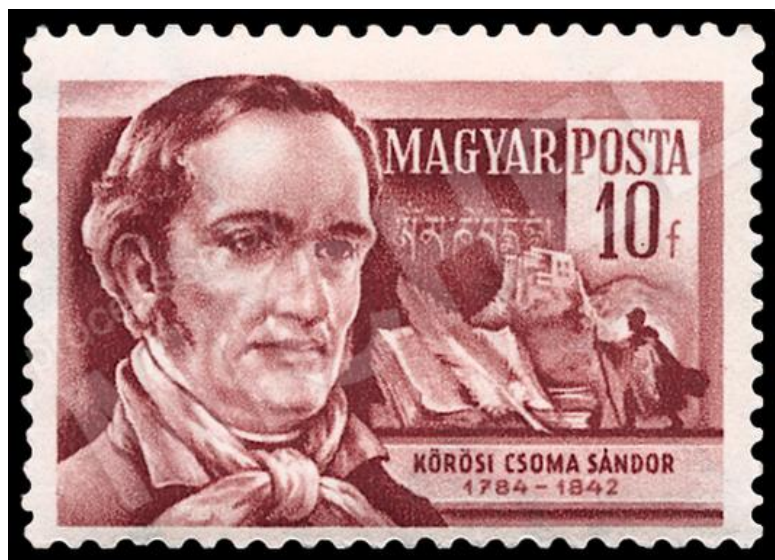
(11 érték)

1954

Michel-katalógusszámok: 1398–1408

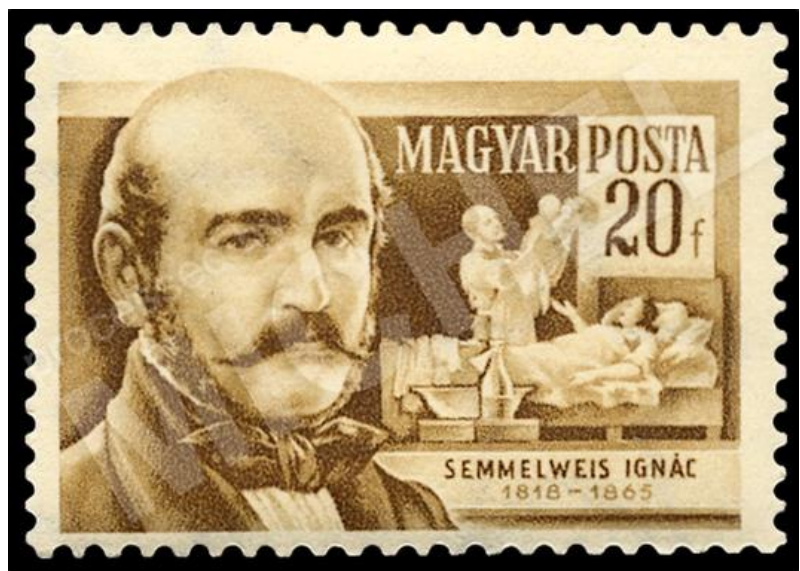

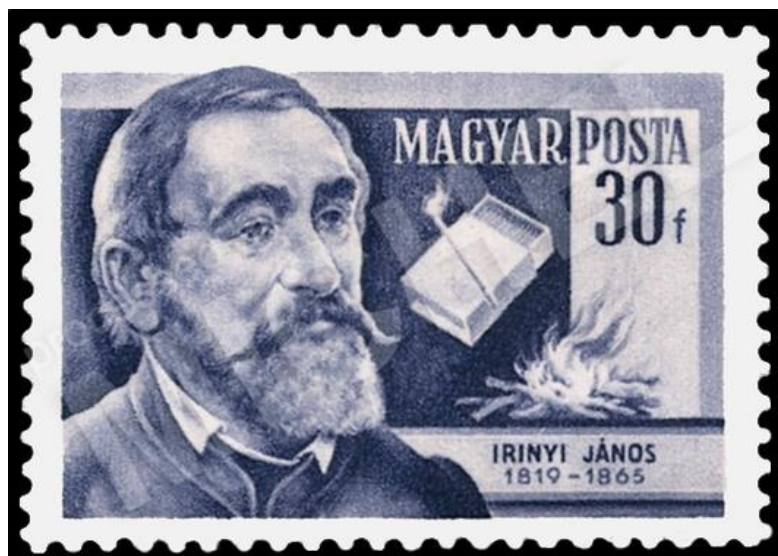

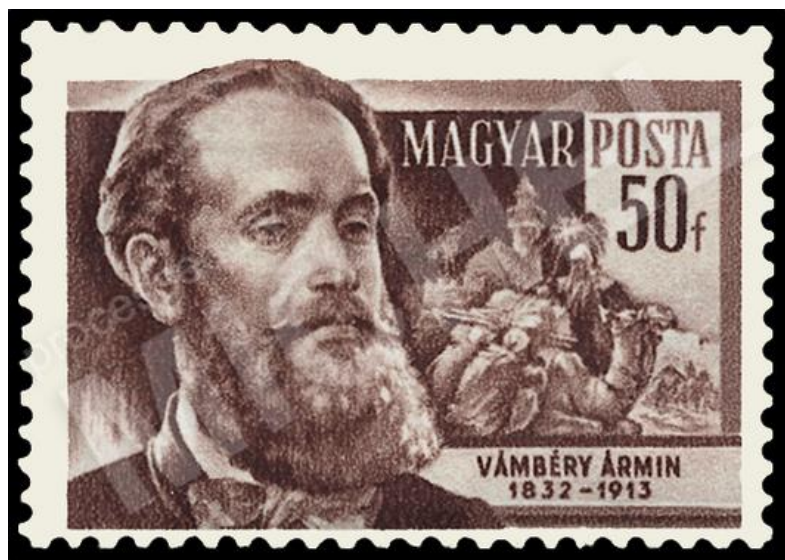

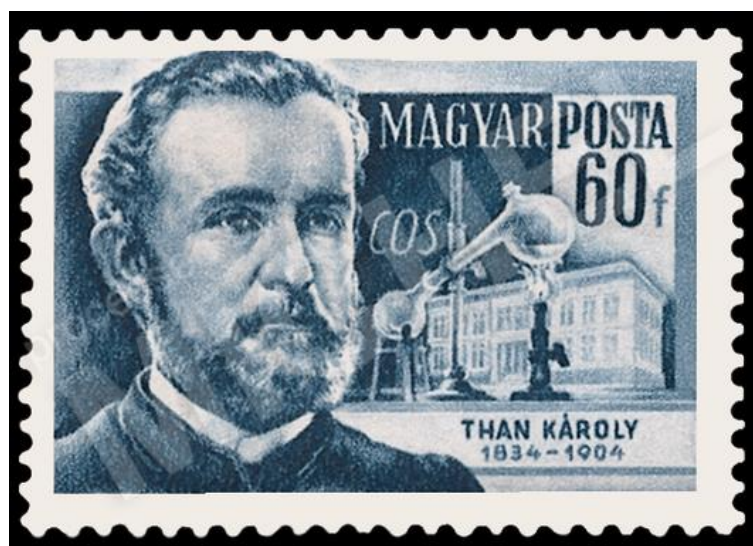

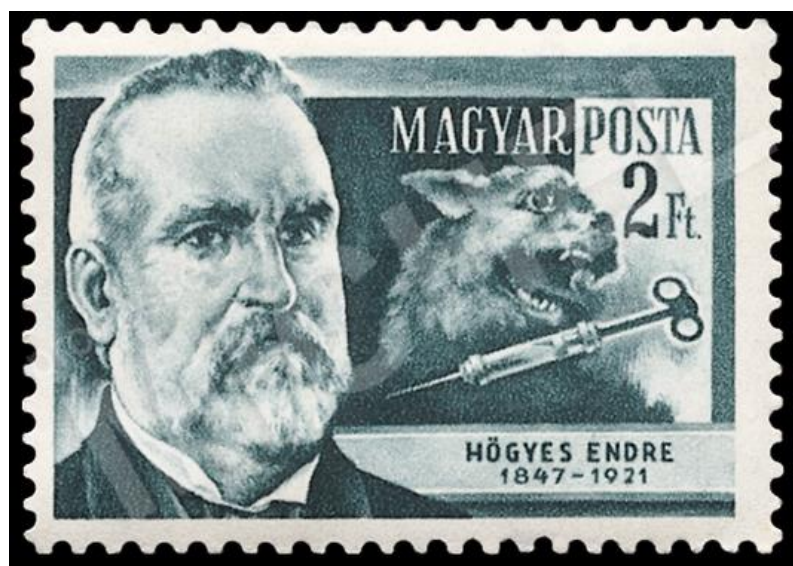

Költők

(3 érték)

1955

Michel-katalógusszámok: 1446–1448

Bartók Béla

(3 érték)

1955

Michel-katalógusszámok: 1450–1452

Bélyegnap – Bartók, szelvénnel

1955

Michel-katalógusszám: 1452Zf

Hunyadi János

1956

Michel-katalógusszám: 1470

Bélyegnap (Liszt Ferenc és Friedrich Chopin)

(2 érték)

1956

Michel-katalógusszámok: 1480–1481

Eszperantó mozgalom

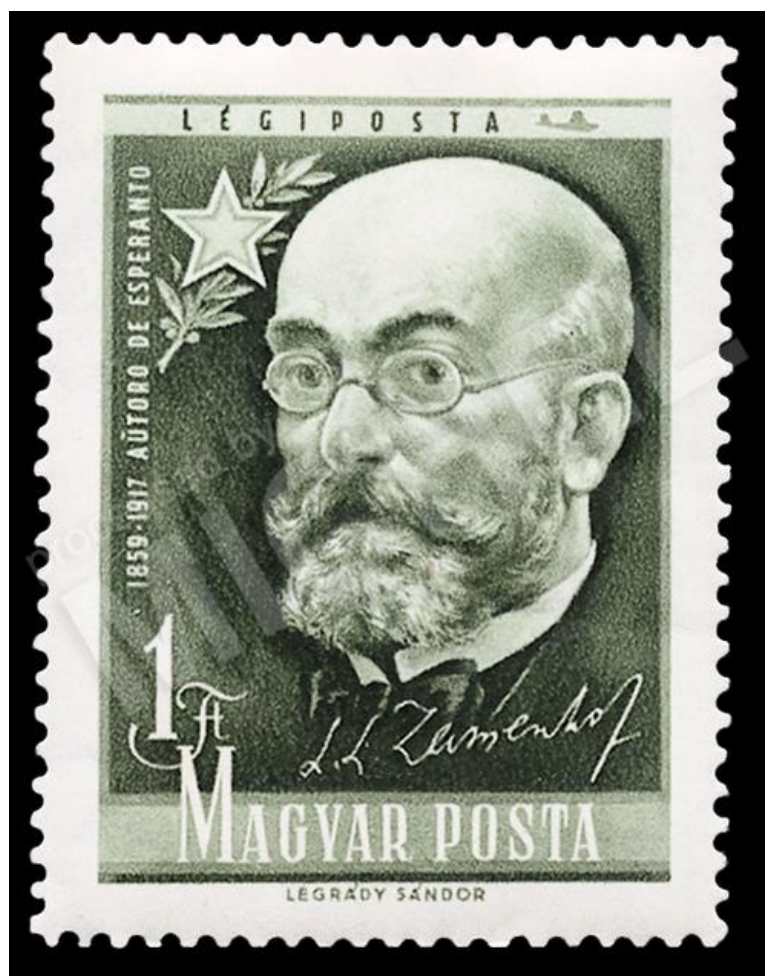
(2 érték)

1957

Michel-katalógusszámok: 1488–1489

A Magyar Népköztársaság címere

(2 érték)

1957

Michel-katalógusszámok: 1498–1499

Szakszervezet

1957

Michel-katalógusszám: 1500

Bélyegnap

1957

Michel-katalógusszám: 1501–1502

Takarékosság és biztosítás

(6 érték)

1958

Michel-katalógusszámok: 1513–1518

A szocialista országok postaügyi minisztereinek értekezlete, Berlin

1959

Michel-katalógusszám: 1592

Joseph Haydn és Friedrich Schiller

(6 érték)

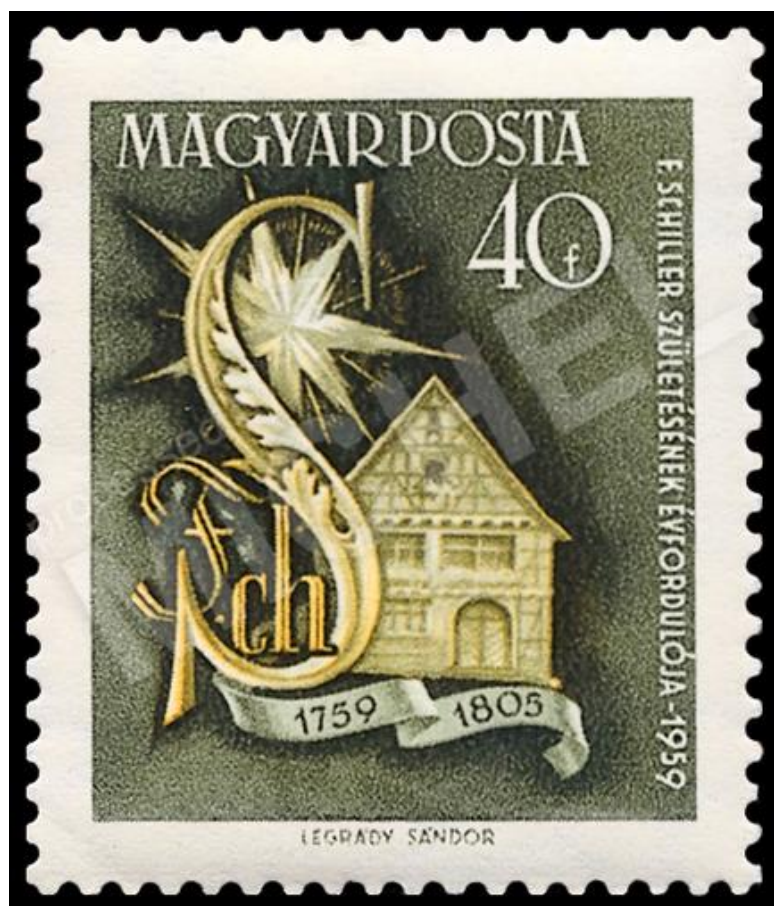
1959

Michel-katalógusszámok: 1618–1623

Joseph Haydn és Friedrich Schiller blokk

1959

Michel-katalógusszám: Bl. 29

Szovjet bélyegkiállítás

(4 érték)

1959

Michel-katalógusszámok: 1629–1632

Olimpia (Róma)

III. sorozat

(11 érték, Zsigmond Jánossal és Vertel Józseffel
közös bélyegtervek alapján)

Michel-katalógusszámok: 1686–1696

Közlekedés

(14 érték, Bokros Ferencsel közös tervek alapján)

1963

Michel-katalógusszámok: 1924–1937

Batsányi János

1963

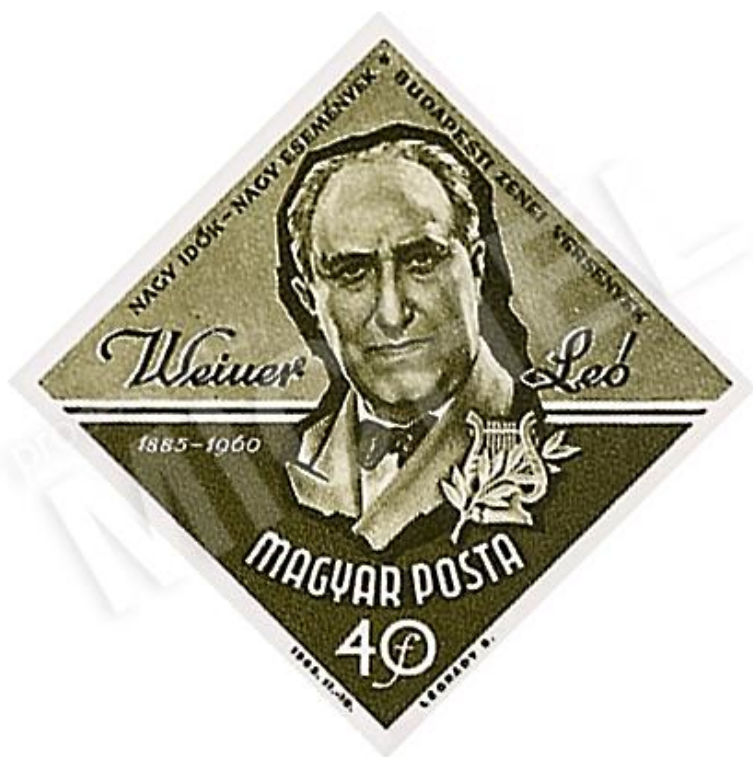
Michel-katalógusszám: 1906

Weiner Leó

1966

Michel-katalógusszám: 1966

Markovits Iván

1963

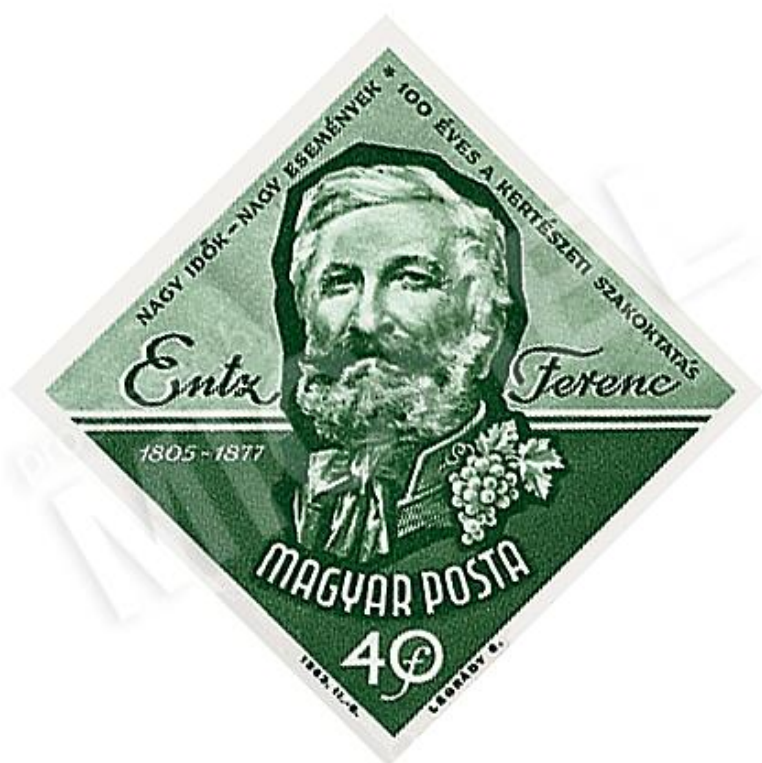
Michel-katalógusszám: 1963

Entz Ferenc

1963

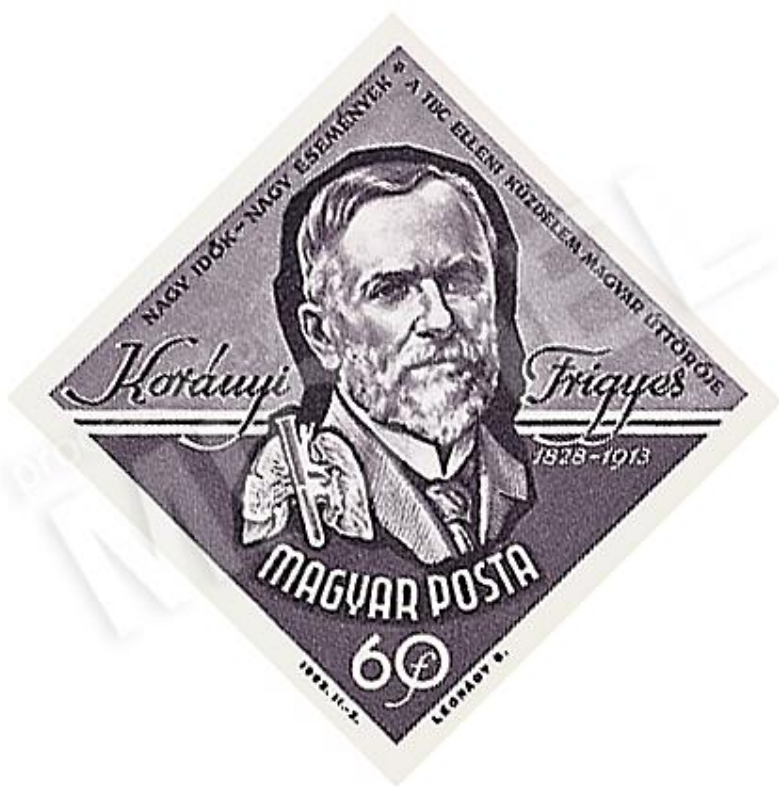
Michel-katalógusszám: 1964

Korányi Frigyes

1963

Michel-katalógusszám: 1920

Erkel Ferenc

1963

Michel-katalógusszám: 1921

Gárdonyi Géza

1963

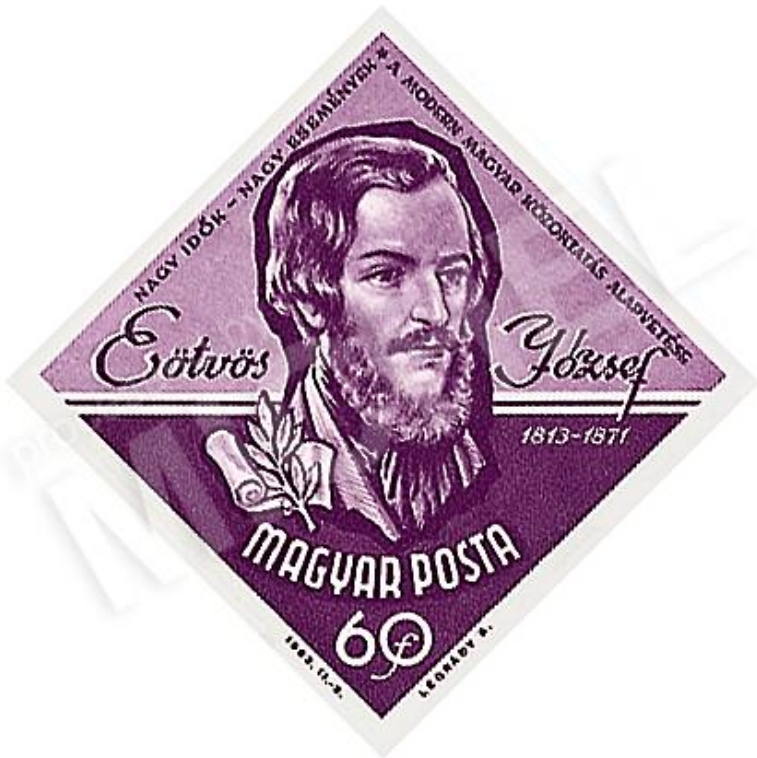
Michel-katalógusszám: 1951

Eötvös József

1963

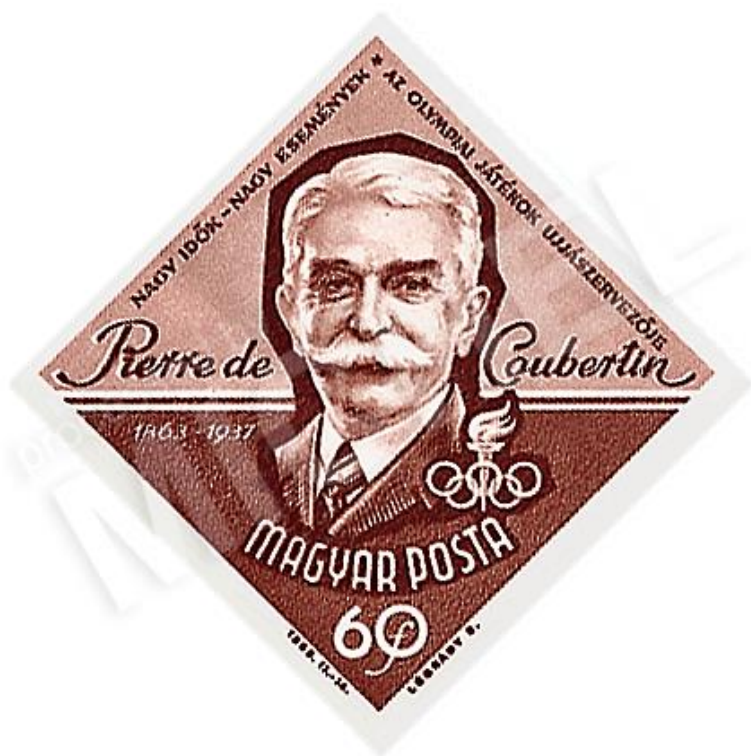
Michel-katalógusszám: 1965

Pierre de Coubertin

1963

Michel-katalógusszám: 1953

Közlekedés

II. sorozat

(8 érték)

1964

Michel-katalógusszámok: 2009–2016

Eleanor Roosevelt

1964

Michel-katalógusszám: 2017

Eleanor Roosevelt blokk

1964

Michel-katalógusszám: Bl. 41

Felszabadulás – V. sorozat (Virágok)

(9 érték)

1965

Michel-katalógusszámok: 2111–2119

Bécsi nemzetközi bélyegkiállítás – kisív

1965

Michel-katalógusszám: Bl. 47

Együttműködés blokk

1965

Michel-katalógusszám: Bl. 48

Reneszánsz konferencia

1965

Michel-katalógusszám: 2122

Nemzetközi Távközlési Egyesület

1965

Michel-katalógusszám: 2124

Nemzetközi Együttműködés Éve

1965

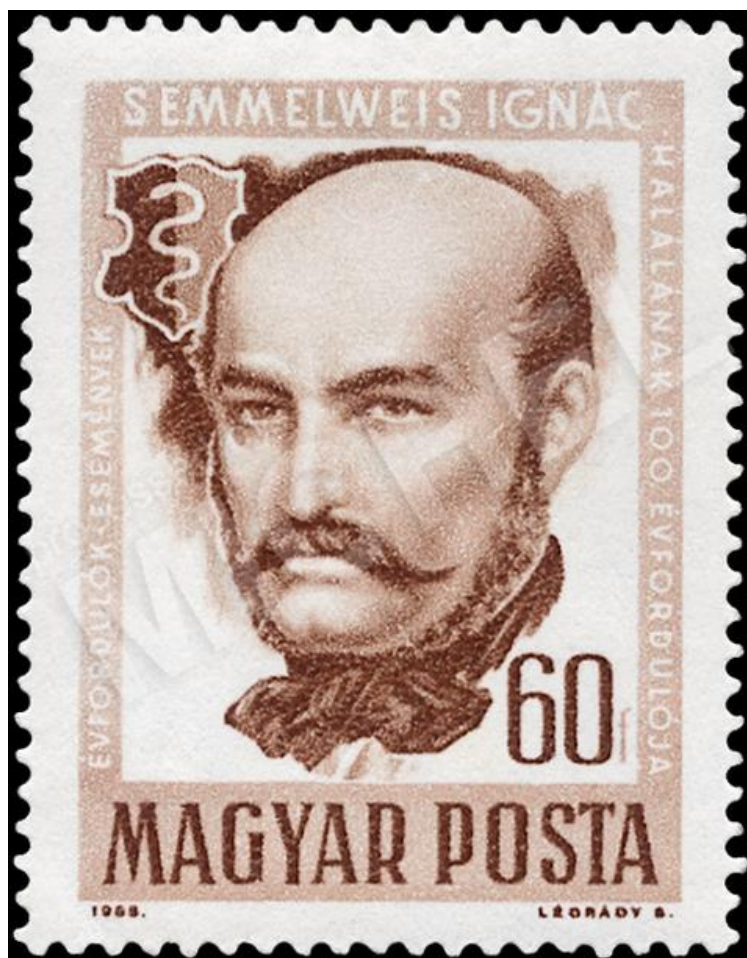
Michel-katalógusszám: 2136

Semmelweis Ignác

1965

Michel-katalógusszám: 2163

Nagy októberi szocialista forradalom

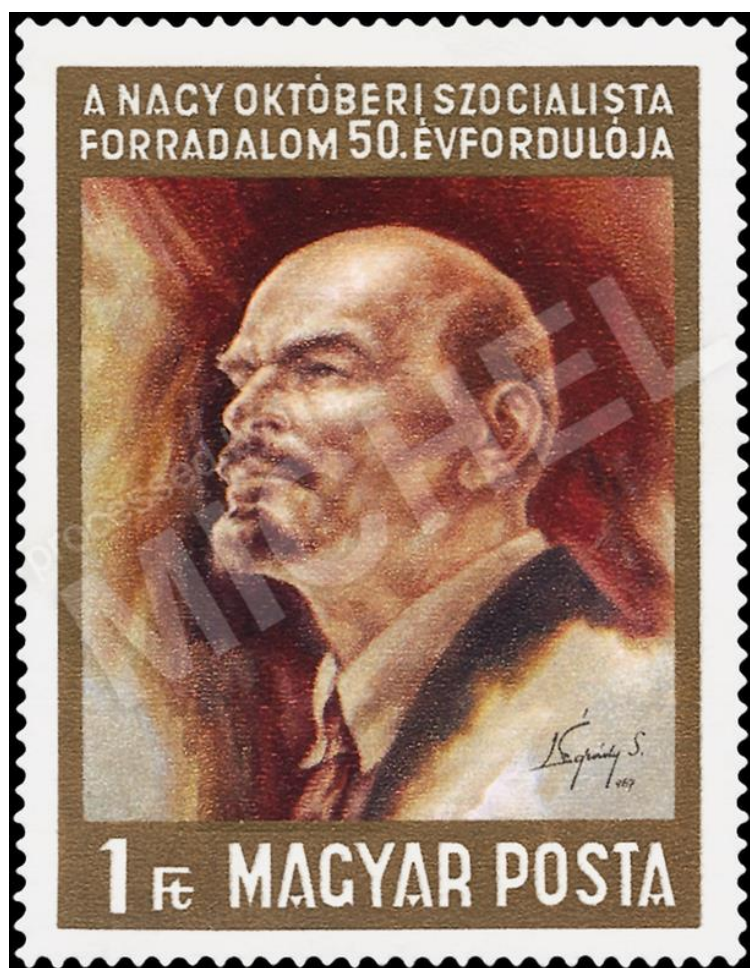
V. sorozat

(3 érték)

1967

Michel-katalógusszámok: 2365–2367

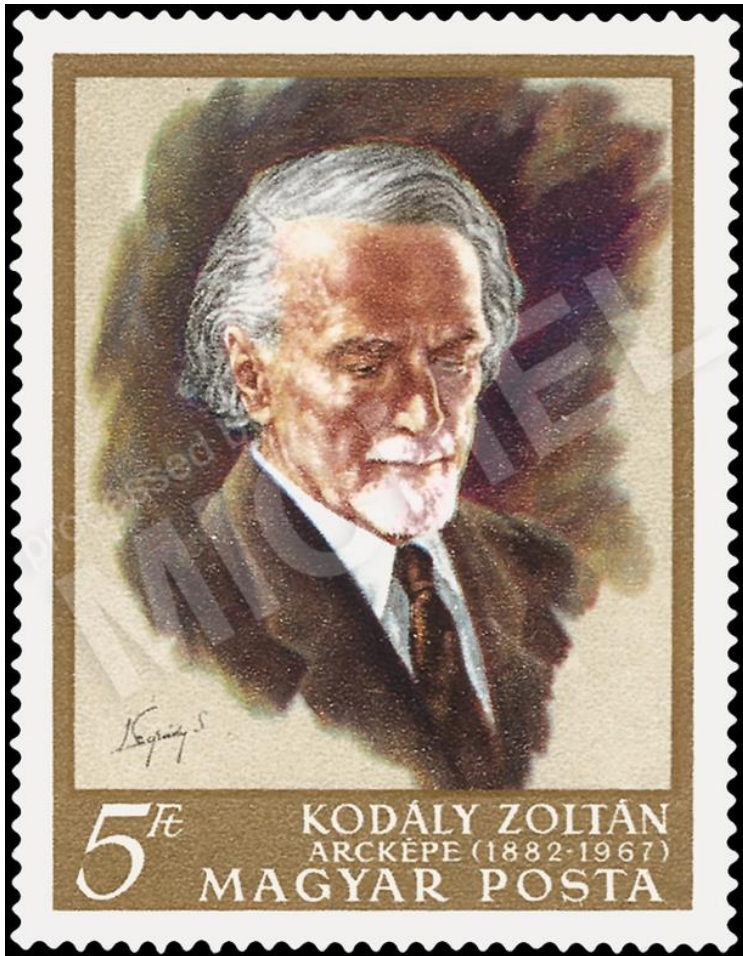

Kodály Zoltán

1968

Michel-katalógusszám: 2396

In memoriam – űrhajósok emlékblokk

1968

Michel-katalógusszám: Bl. 63

Balaton

II. sorozat

1968

Michel-katalógusszámok: 2417–2420

A Balaton sorozat kiegészítő értéke

1969

Michel-katalógusszám: 2502

Tompa Mihály

1968

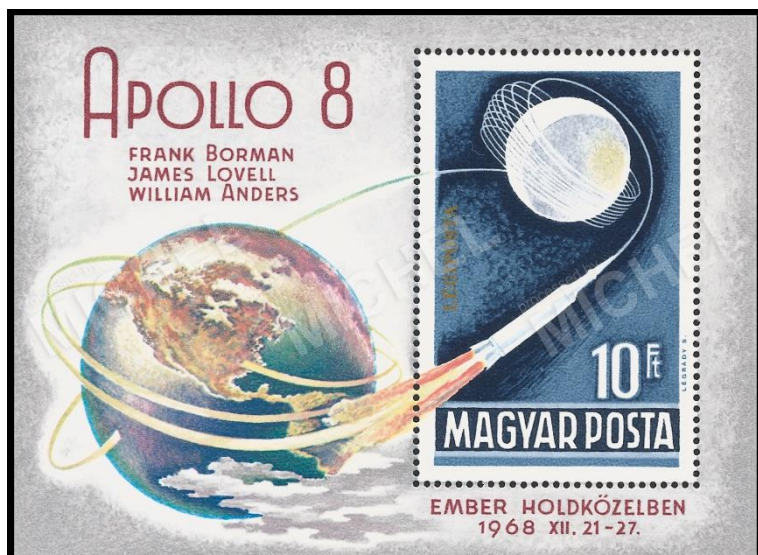
Michel-katalógusszám: 2432

Apollo 8 blokk

1969

Michel-katalógusszám: Bl. 68

Szojuz 4–5

(2 érték)

1969

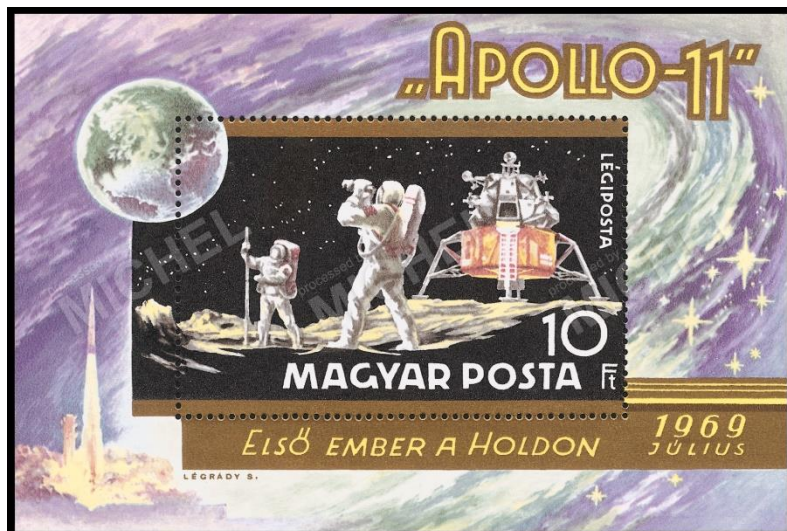
Michel-katalógusszámok: 2492–2493

Apollo 11 – az első ember a Holdon blokk

1969

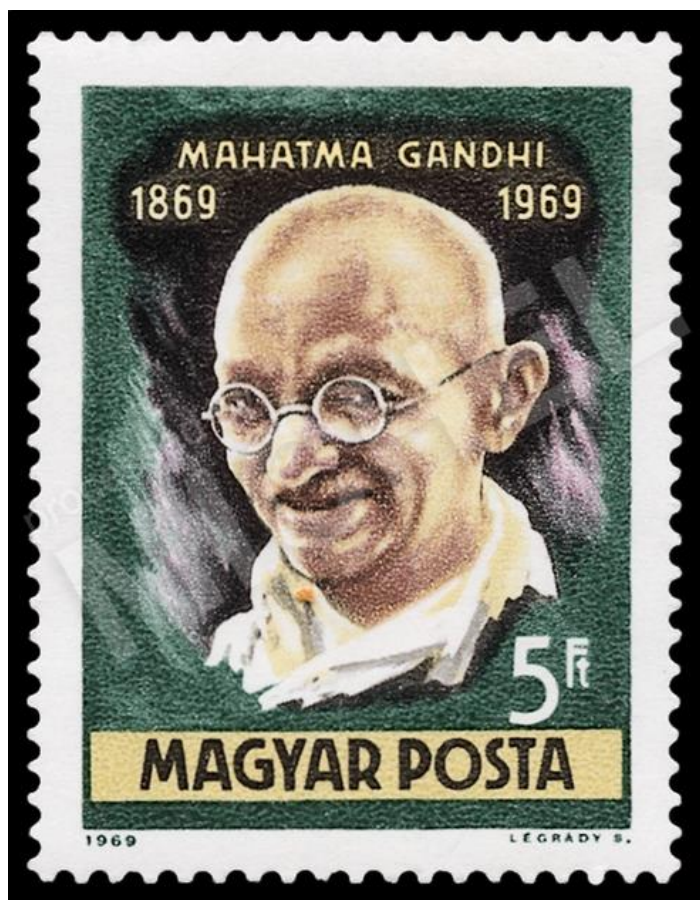
Michel-katalógusszám: Bl. 72

Mahatma Gandhi

1969

Michel-katalógusszám: 2544

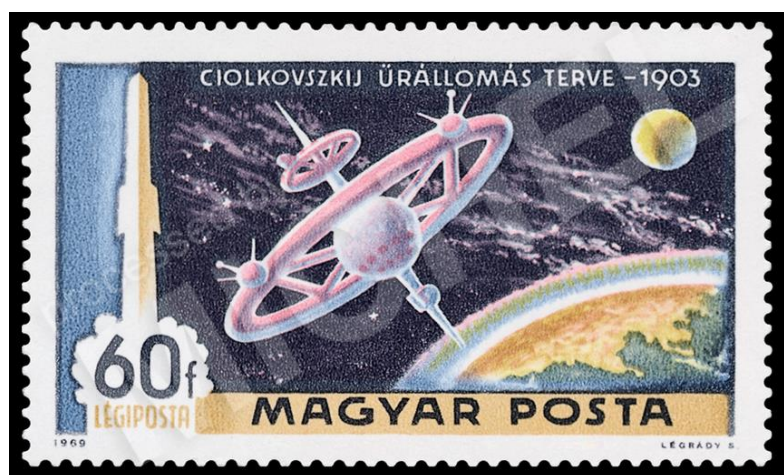
A Hold meghódítása

1969

(8 érték)

Michel-katalógusszámok: 2547–2554

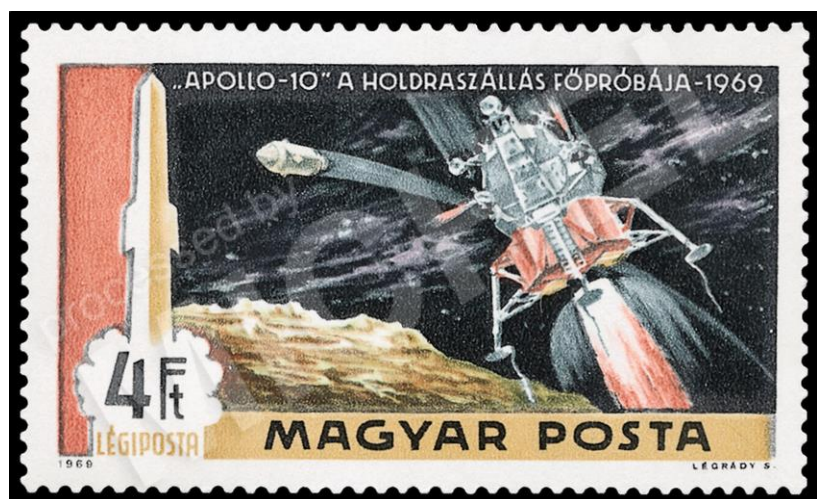

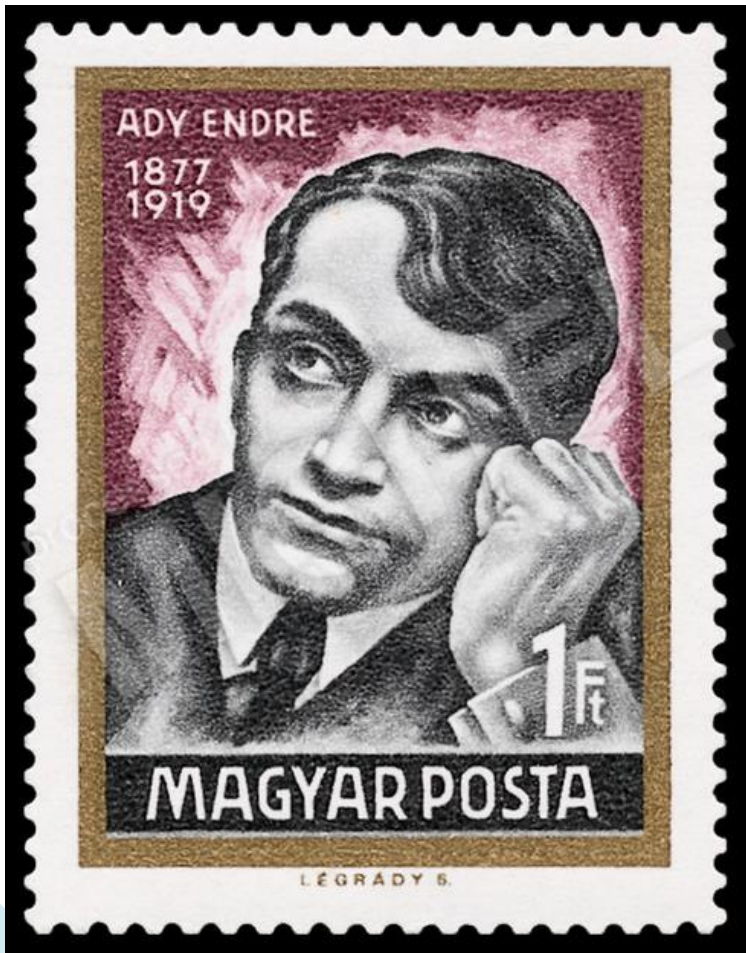

Ady Endre

1969

Michel-katalógusszám: 2474

50 éves a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet

1969

Michel-katalógusszám: 2505

100 éves a postai levelezőlap

1969

Michel-katalógusszám: 2543

Szent István IV.

1970

Michel-katalógusszám: 2602

A magyar ötvösség remekei

(8 érték)

1970

Michel-katalógusszámok: 2625–2632

FEDELES KÓKUSZ-SERLEG
1600.

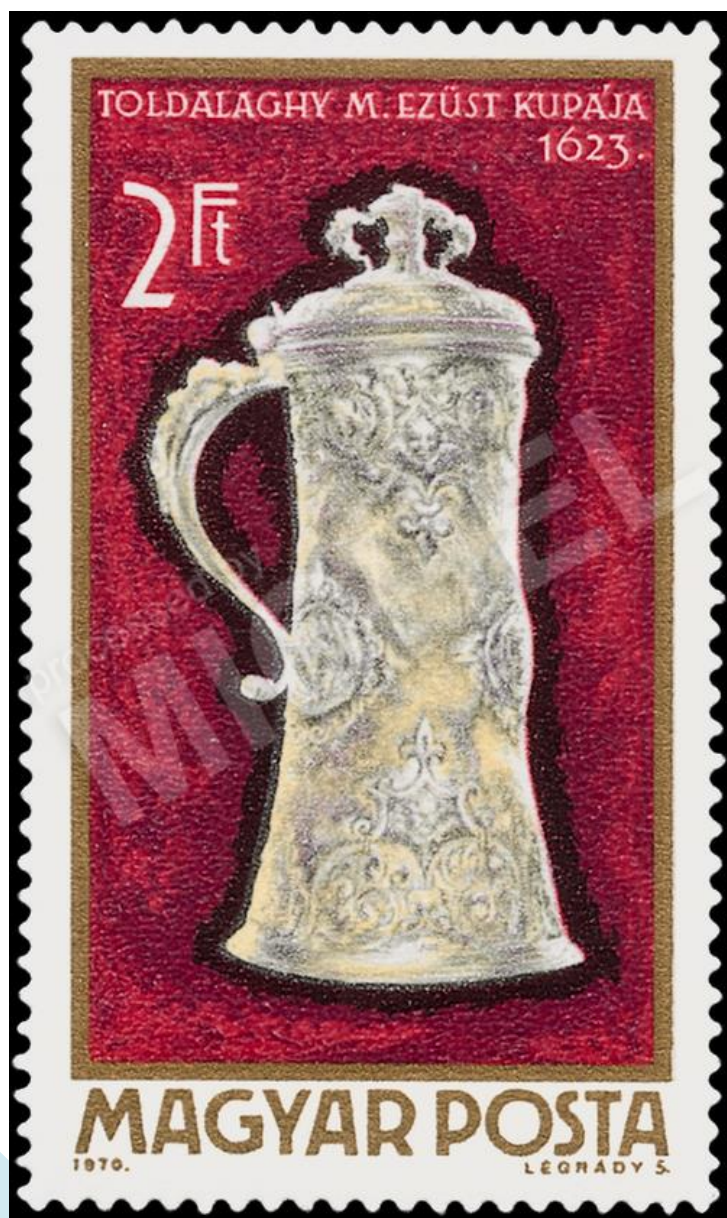

150
Ft

MAGYAR POSTA

1970.

LÉGRÁDY S.

I. RÁKÓCZI GYÖRGY
ÚRVACSORA KELYHE - 1670.

250
Ft

MAGYAR POSTA

1970.

LEGRÁDY S.

HARANGVIRÁG KEHELY
1710.

4 Ft

MAGYAR POSTA

1970.

LÉGRÁDY S.

Apollo 14 blokk

1971

Michel-katalógusszám: Bl. 80

Vadászati világkiállítás

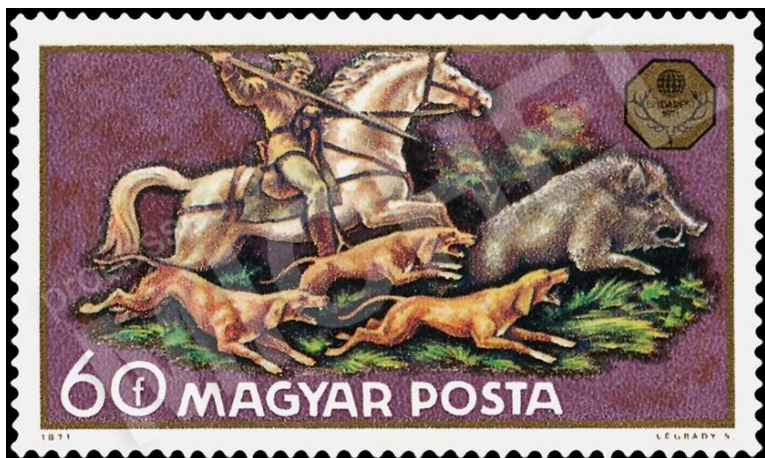
(8 érték)

1971

Michel-katalógusszámok: 2664–2671

343

345

Vadászati világkiállítás blokk

1971

Michel-katalógusszám: Bl. 82

100 éve készít postabélyeget az Állami Nyomda

1971

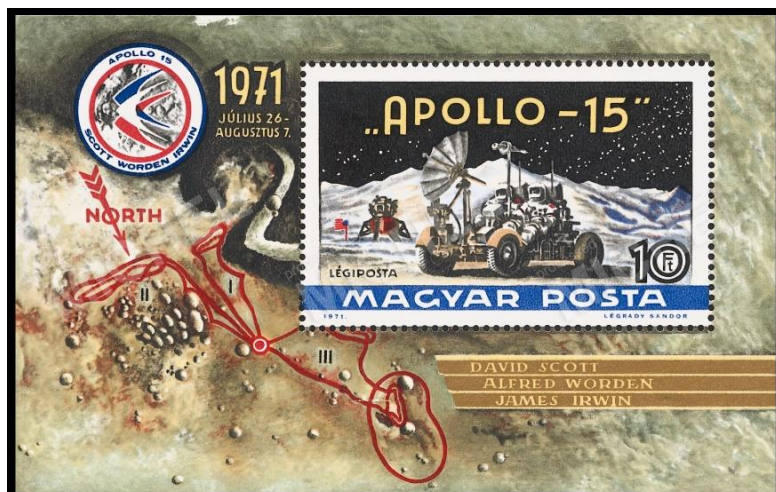
Michel-katalógusszám: 2692

Apollo 15 blokk

1972

Michel-katalógusszám: Bl. 87

Székesfehérvár

7 érték

1972

Michel-katalógusszámok: 2782–2788

Aranybulla blokk

1972

Michel-katalógusszám: Bl. 92

Automata bélyegek

1972

Michel-katalógusszámok: 2834–2837

Balesetelhárítás

(3 érték)

1973

Michel-katalógusszámok: 2894–2896

Albert Schweitzer

(7 érték)

1975

Michel-katalógusszámok: 3014–3020

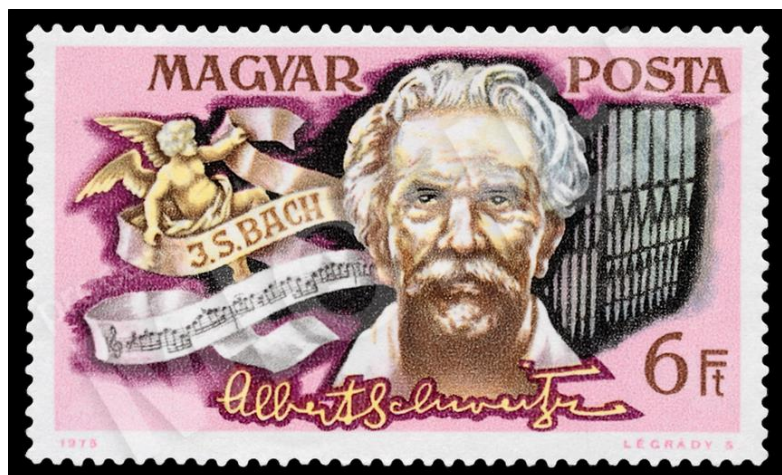

**Európai Biztonsági Együttműködési
Értekezlet, Helsinki – blokk**

1975

Michel-katalógusszám: Bl. 113

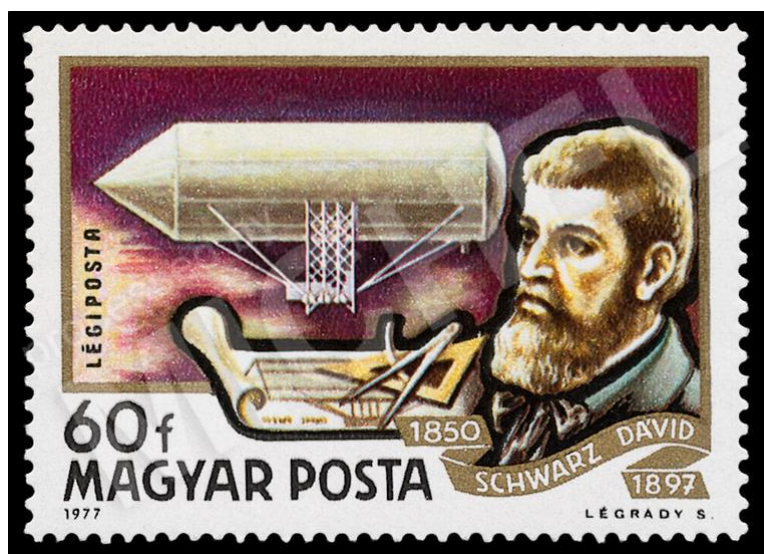
A léghajó története

(7 érték)

1977

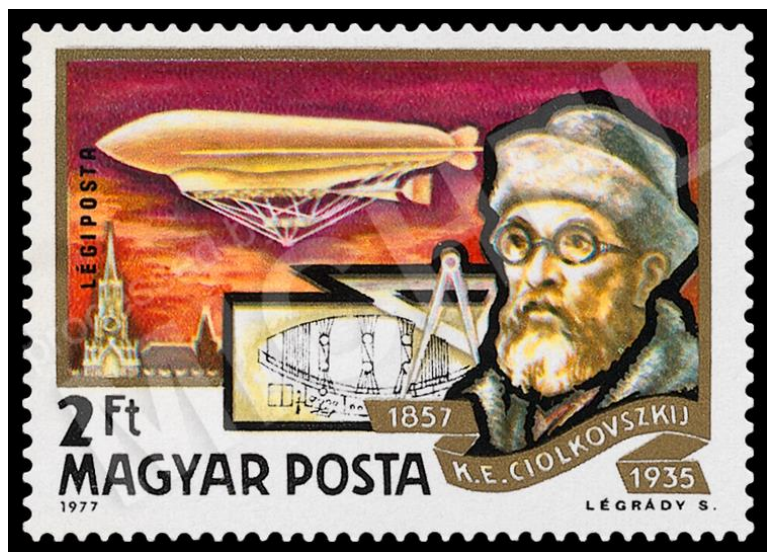
Michel-katalógusszámok: 3230–3236

Magyar koronázási jelvények blokk

1978

Michel-katalógusszám: Bl. 135

925 éves a Tihanyi Apátság alapítólevele

1980

Michel-katalógusszám: 3419

Légrády Sándor (1906–1987) kétségtelenül a 20. század egyik legkiemelkedőbb, de legalábbis legismertebb és legtermékenyebb bélyegtervező grafikus volt, akinek művészi életpályája során az a tehetség és szerencse adatott meg, hogy egymást váltó, és egymással szöges ellentétben álló politikai rendszerek közepette is szinte zavartalanul alkotgatott. Pályáját ugyanis még életkora és születési ideje okán a Horthy-korszakban kezdte, 1945 után, a kialakuló kormányzat, a totalitárius kommunista állam fennállása alatt, a Rákosi-rendszerben is tovább dolgozhatott, majd az 1956-os forradalom és szabadságharc leverését és megtorlását követő, valamivel emberségesebb, konszolidált szocializmus keretei között, a Kádár-korszakban is folytathatta alkotómunkáját. Első bélyegterve 1932-ben jelent meg magyar postai bélyegen, az utolsó pedig 1980-ban. Mivel bélyegtervező grafikus munkája mellett festőművész is volt, illetve iparművészeti munkákat is vállalt, valamint külföldi megbízásokra is tervezett bélyegeket, teljes munkásságát feltárni hatalmas, ha nem is lehetetlen feladat. Itt és most azonban az 1932 és 1980 között tervezett, postai forgalomba került, sok ember által ismert, használt és kedvelt postabélyegekre koncentrálunk. A jelen filatéliai forráskiadás/katalógusvázlat célja, hogy lehetőleg a teljesség igényével, egy helyen, és bárki számára elérhető módon adja közre, és tárja a közönség elé a Légrády Sándor által tervezett, postai forgalomba került magyar bélyegeket.